

לא לשנות בן בין הבנים

א. אבי מורי הרב מני מנחם מענדל שי' נולד בכ"ב אלול תש"ה. בהתקרב מועד הבר מצווה שלו, בשנת תשי"ח, הייתה אמו-סבתי מרת פסיה תחי' בהריון מתקדם, ומשכך היה לה קשה להתכונן לקראת הבר מצווה, ולהכין את סעודת הבר מצווה שהייתה אמורה להיערך בבית המשפחה.

סעודת בר המצווה של האחים הגדולים יותר, הרב נתן ולהבדל"ח הרב שלום בער ז"ל, נערכו בבית המשפחה בשיכון עמידר בלוד, כאשר האמא טרחה על הכנת החגיגה, אך באותה עת היא חשה שאין בכוחה לעמוד במטלה זו. ההורים פנו אפוא לבנם חתן הבר מצווה, באם הוא יסכים שהחגיגה שלו תיערך בבית משפחת הסבא הרה"ח הרב אברהם זוגתו מרת רבקה ביילא פאריז ברחוב בר כוכבא 16 בפתח תקווה, מה שיקל מאוד על האם.

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYadnth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, י"ד סנ"א תשי"ח
ברוקלין

הרה"ח אי"א נו"נ מלאכתו
מלאכת שמים וכן
מוה אפרים שי

שלום וברכה
שלום -

במענה על הודעתו אודות יום הולדת
בודאי ינהג במנהג אנ"ש בזמן האחרון
ביום ההולדת. ויה"ר מהשי"ח שנה"ח שנת הצלחה אצלו
הן בגשמיים והן ברוחניים ויוסיף בלימוד התורה
וקיום מצוותי' מחוך הרחבה.

בברכה לבשו"ם בכלל וסמריאוח
זוג' שחלים"א בפרט

ממש"כ, ע"ד אופן עריכת הבר מצווה הבע"ל של בנם
מ"ם שלי"א - אין כדאי לשנות בן בין הבנים. ולכן
יקחו עוזר בעריכת הנ"ל ויעשוה כמו הקודמים.

במש"כ ששכה כו' יוסיף קביעות בל"נ בלימוד הרא"ח
חלק חו"ק השי"ך למוה"ן דאבא.

אבי מורי הסכים לכך מיד. במכתב ששיגר אביו הרב אפרים לרבי באותם ימים לקראת יום ההולדת שלו (שחל בכ"א אב), הוא כתב גם על מצבה של זוגתו ועל הסכמת בנו שהבר מצווה שלו תיערך בבית הסבא בפתח תקווה. באגרת הברכה ששיגר הרבי לרב וולף לקראת יום הולדתו, מי"ד מנ"א תשי"ח, הוסיף הרבי וכתב שבשולי הגליון:

במש"כ ע"ד אופן עריכת הבר מצווה הבע"ל של בנם מ"מ שליט"א - אין כדאי לשנות בן בין הבנים. ולכן יקחו עוזר בעריכת הנ"ל ויעשו כמו הקודמים.

כלומר, למרות שאבי הסכים לשינוי זה כדי להקל על אמו, אך הרבי חשש בכל זאת לתחושת אי השוויון אצלו בין חגיגת הבר מצווה שנערכה לאחיו הגדולים ובין החגיגה שתיערך לו, וכיוון שיש לאמא קושי בהכנת הסעודה - הרי שהרבי ממליץ שיקחו עוזרת לשם כך...

(סיפרה לי הבאבע תחי')

הידיד הטוב ביותר

ב. אחד מאגרות הקודש המפורסמים של הרבי, המלמדים אודות עניינו של רבי, היא אגרת ב'עו (נדפסה באגרות קודש כרך ז עמוד ריג). באגרת זו, שנכתבה בהשגחה פרטית בי"א ניסן תשי"ג, כותב הרבי:

"...במענה על מכתבו מט"ז אדר, בו מעורר ע"ד נוסח הזמנה שקבל מהרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ כו' מוה"ר בן ציון שי' שם טוב שד"ר, אשר הנ"ל מתברך שבנו יהי' ירא שמים וחסיד ולמדן כפי כוונתי ורצוני. ובמילא הוקשה לו מהו התוכן לקשר איחול משאלות לב יהודי בכוונת ורצון בשר ודם.

הנה ידוע דתפלה היא עבודה שבלב וכמאמר רז"ל (תענית ב' ע"א), וצריכה להיות בדבור, ובמילא צריך שיהי' פיו ולבו שוין למען שתועיל התפלה. כן מובן מנוסח תפלתנו שכל שיפרט אדם תפלתו הרי זה משובח, ולא שישתפק בתפלה כללית, שלכן מתפללים י"ב אמצעיות, ולא בקשה כוללת, וגם בברכות אלו גופא כמה פרטים מפורטים בכל אחת מהן, ובמילא אחד אשר אינו סומך על עצמו שיוכל לפרט תפלתו כדבעי מאיזה סיבה שתהי' ולפי דעתו נמצא אחד מידידיו הרוחש ומאחל לו כל טוב באמת, ויש לו הבנה במבוקשו יותר מפורטה ועמוקה, הרי הוא מנסח תפלתו ובקשתו שמתפלל שתתמלא בקשתו כפי כוונת ורצון פלוני..."

באגרות הקודש לא מצויין מי הוא נמען אגרות זו. ממוען אגרת קודש זו הנו לא אחר מאשר הגאון רבי משה שטרנבוך, כיום ראב"ד העדה החרדית בירושלים, אשר באותם ימים התגורר בלונדון.

זכה הרב שטרנבוך, אשר בעקבות מכתב התמיהה שהוא כתב לרבי על הנהגת הרב שמטוב, כתב הרבי אגרת קודש זו, בה הרבי מגדיר את יחסו לכל אחד מן החסידים כ"אחד מידידיו הרוחש ומאחל לו כל טוב באמת", וביטויים מיוחדים נוספים.

(שמעתי מהרה"ח הרב אברהם שמטוב, אשר אגרת זו נכתבה בקשר לבר מצווה של אחיו ר' ישראל, ובג' תמוז תשע"ח שוחחתי גם עם ר' ישראל עצמו בעניין זה)

רושם התפילין בגשמיות וברוחניות

ג. מר אריה וויינרב ז"ל היה פרופסור נכבד לפיזיקה באוניברסיטה העברית בירושלים. בשנת תשל"א הוא שהה בשנת שבתון בארצות הברית, יחד עם משפחתו. בהשפעת אחד ממכריו, הוא התקבל אצל הרבי ל"יחידות".

במהלך היחידות התעניין הרבי על תוכן מחקריו ועבודתו של הפרופסור וויינרב, אולם הוא חשב שהרבי שואל מצד הנימוס, ולכן הוא השיב באופן כללי. אולם הרבי התעניין אצלו במפורט יותר, וגם אז הוא השיב עדיין בקווים כלליים, עד שהוא 'נאלץ' להסביר לרבי בפרוטרוט אודות מחקריו ועבודתו.

בהמשך לכך, המליץ לו הרבי, אשר כדאי שהוא יעיין בפרסום מדעי מסויים, אשר יש שם מאמר שיכול להועיל למחקרו. בשובו למקום עבודתו הוא חיפש ומצא פרסום זה, ולהשתאותו הרבה פורסם שם מאמר מדעי העוסק בתחום מחקריו, אשר תוכן המאמר היה לו אכן לתועלת מרובה.

במהלך הדברים, שאל הפרופסור וויינרב את הרבי: מה הרבי מבקש להשיג בעבודת הקודש שלו, מה היעד אותו הרבי מבקש?

הרבי השיב לו: כאשר יהודי מניח תפילין בבוקר, הנה הנחת התפילין מותרת רשם בגשמיות על ידו של המניח. גם שעות אחדות לאחר שהתפילין אינם על ידו, נותר מהנחת התפילין רושם גשמי על גופו.

זה מה שאני מבקש להשיג גם ברוחניות, אמר לו הרבי, שכאשר יהודי הניח תפילין בבוקר, יהיה ניכר רושם זה על יהודי גם בערב, זמן רב לאחר הנחת התפילין, שייראה עליו - זהו יהודי שהבוקר קיים מצוות הנחת תפילין!...

פרופסור וויינרב היה יהודי שומר תומ"צ, והיו לו שיעורי תורה קבועים. בהיותו ב"יחידות' הוא אמר לרבי אשר העיסוק המדעי גוזל לו מהזמן המוקדש לתורה, והוא שוקל לעזוב את העיסוקים המדעיים בגלל זה.

אולם הרבי שלל רעיון זה, והרבי אמר לו שימשיך לעסוק בענייני המדע, והקב"ה יעזור שהעניינים יסתדרו כך שיוכל לשלב בין עיסוקיו המדעיים ללימוד התורה.

כל זאת סיפרה בתו של הפרופסור וויינרב, גב' יונינה פאלינברג, לרב יוסף יצחק גרינברג בעת ביקורה בבית חב"ד באלסקה בקיץ האחרון, ולאחר מכן שמעתי את כל הדברים גם ממנה.

יצויין, כי בגליון "שיחת השבוע" מעש"ק בראשית תנש"א, מופיע ראיון קצר עמו, ושם מובא מדבריו: "אני לא חסיד, אבל אינני זוכר אדם שהרשים אותם אותי כל כך כמו הרבי. בסוף השיחה חייך הרבי ואמר לי: צא החוצה ותגיד לכולם, שהמדע איננו קדוש".

הרבי דואג לנער בר מצווה

ד. בראשית שנות הכ"ף הגיע ללמוד בישיבה ב"אושען פארקוויי" הילד מענדל בלאכמן אשר היה אז כבן 12. הוא היה בן למשפחה לא חב"דית, שהתגוררה במרכז ארצות הברית. כאשר גדל הילד וההורים ביקשו להעניק לו חינוך ישיבתי במסגרת עם פנימייה, הם שלחו אותו למוסד זה. מענדל הצעיר החל ללמוד בישיבה, התאקלם בה היטב, והוא זכה ליחס טוב מהחברים ומהצוות, בראשות ראש הישיבה הרב יוסף מנחם מענדל טננבוים.

בר המצווה של נער זה, חלה בתקופת חודש תשרי, כשנה לאחר היכנסו ללמוד ב"אושען פארקוויי".

למרות שהוא בא מבית לא חסידי, הנה באותה תקופה הוא כבר התקרב יותר לנעשה ב"בית חיינו". בעקבות כך הוא העדיף להיות בתקופת הבר מצווה ב"בית חיינו", ולא להחמיץ את חודש תשרי עם הרבי, כאשר הוא תכנן שלאחר החגים הוא יסע לבית הוריו בערי השדה, ושם יחגוג את חגיגת הבר מצווה שלו.

לקראת הבר מצווה הוא נכנס ל"יחידות' הראשונה שלו אצל הרבי. במהלך הדברים הוא סיפר לרבי את תוכניתו זו, אשר בחודש תשרי הוא ישהה במחיצת הרבי, ולאחר החגים יסע לביתו.

שאל אותו הרבי, ומה עם חגיגת בר מצווה ביום הבר מצווה? והוא השיב, אשר אין לו כאן אף קרוב משפחה, וכיצד יחגוג בר מצווה לבדו? הרבי אמר לו שאל לו להיות מודאג מכך.

ביום הבר מצווה שלו הוא עלה לתורה במחיצת הרבי, ולאחר מכן הוא חזר מאמר חסידות בזאל הקטן, כאשר למעמד זה נקראו ובאו נכבדי החסידים, הרב שמואל לויטין, הרב שלמה קרזנובסקי, הרב אליהו יאכיל סימפסון, ועוד...

(שמעתי מאחיו השליח הרב חיים בלאכמן בכינוס השלוחים תשע"ז)

בתוך לוע הארי

ה. בהתוועדות י"ב תמוז תשמ"ה, חג הגאולה של הרבי הריי"צ, סיפר הרבי בהרחבה את הסיפור אודות הרבי הריי"צ, כאשר הייתה הגזירה על ידי המשכילים לחייב את הרבנים ללמוד לימודים כלליים, ואשר הרבי הרש"ב הורה אז לבנו יחידו הרבי הריי"צ לנסוע למוסקבה ולבטל את הגזירה "עד מסירות נפש". הרבי נסע והשיג אישור כניסה ללשכתו של שר הפנים סטולפיין, ובמסירת נפש ממש פעל לביטול הגזירה.

מסיפור זה למד הרבי עניין יסודי ברעיון השליחות, שכאשר הרבי הנשיא שולח חסיד בשליחותו, אין זה מישוהו אחר הנוסע במקומו, אלא "זהו הוא בעצמו" (התוועדויות תשמ"ה חלק ד' עמוד 2457 ואילך).

תוכן שיחה זו יצא לאור כמה שנים לאחר מכן 'מוגה' כ'ליקוט' בשנת תשמ"ט, ונדפס בליקוטי שיחות חלק ל עמוד 97 לפרשת חיי שרה, בהרחבת הביאור כו'.

בפתח הדברים בעת ההתוועדות, ציין הרבי אשר סיפור זה אודות הרבי הריי"צ התפרסם זה עתה, ובשולי הגיליון צויין שהסיפור נדפס בעיתון "כפר חב"ד" אשר הופיע לשבת פרשת חוקת, יו"ד תמוז.

הרקע לפרסום הסיפור בעיתון "כפר חב"ד" כך היה: כשנה וחצי לפני כן, בל' תשרי תשד"מ, נפטר החסיד איש מסירות נפש, הרה"ח ר' שמחה גורודצקי.

באחד מימי ה'שבעה', הגיע אבי מורי הרב מנחם מענדל שי' ל'ניחום אבלים', ושם נכח גם הרה"ח ר' מרדכי קוזלינר, תושב נחלת הר חב"ד, המפורסם כ"בעל שמועה" חסידי. ביושבם ב'ניחום אבלים', סיפר ר' מוטל קוזלינר לשומעים סיפור זה, מה ששמע בשעתו מהנפטר ר' שמחה, מה שסיפר לו הרבי הריי"צ בעצמו.

אבי מורי רשם תוך כדי הדברים את כל פרטי הסיפור כפי ששמע מר' מוטל, והעביר את רשימת הדברים אל ידידו, הסופר החסידי הדגול הרה"ח ר' נפתלי צבי

גוטליב ז"ל. זה ערך את הסיפור, ומסרו לפרסום ב"כפר חב"ד" כשנה וחצי לאחר מכן, לקראת י"ב תמוז תשמ"ה.

(שמעתי מאבי-מורי שי')

אשרי העם יודעי תרועה

ו. בראש השנה של שנת תשל"ד, עשרה ימים לפני פרוץ מלחמת יום הכיפורים, מעמד התקיעות היה בלתי שגרתי כלל.

התקיעות ארכו כארבעים וחמש דקות לערך, כאשר בחלק הגדול הרבי פשוט התאמץ להוציא את התקיעות מפיו, וניכר כי הדברים עלו במאמץ גדול.

בין העומדים על בימת הקריאה בסמוך לרבי, היה גם סבינו, הבעל קורא הוותיק ב"בית חיינו", הרה"ח הרב מרדכי שוסטערמאן ע"ה. גם הוא, ככל מי שעמד קרוב מאוד לכל התרחשות בלתי שגרתית זו, היה נרעש ממאורע זה.

למחרת במהלך ההתוועדות של ראש השנה, הסבא ע"ה, אשר מקומו הקבוע בהתוועדות היה בספסל הניצב לרוחב בית הכנסת, מתחת מקום מושב הרבי בבימת ההתוועדות, פנה אל הרבי לומר "לחיים".

כאשר הרבי הבחין בו, הרבי חיך אליו חיוך רחב, התכופף מעט לקראתו, ואמר: "ס'שטייט אשרי העם יודעי תרועה, נישט תוקעי תרועה" ... [כתוב 'אשרי העם יודעי תרועה', לא 'תוקעי תרועה']

(שמעתי מהרה"ח הרב יוסף שמואל גרליצקי, השליח הראשי לתל אביב, אשר עמד בסמוך בעת ההתוועדות, ושמע את הדברים מהרבי)

תלמיד ישיבה - ברשות הנהלה

ז. מזכיר הרבי דודנו הרה"ח הרב בנימין קליין ז"ל, הגיע לראשונה לחצרות קדשנו בחודש אב תשי"ז, כתלמיד בישיבה, והוא בן עשרים ושתים. ההתוועדות הראשונה בה נכת, הייתה התוועדות כ"ף מנחם אב תשי"ז.

במהלך ההתוועדות הורה הרבי לרב מרדכי מענטליק, שיאמר לבחור קליין לומר 'לחיים', וכך עשה.

ימים אחדים לאחר מכן, כאשר הרב קליין נכנס אל הרבי לראשונה ליחידות, אמר לו הרבי, אשר הסיבה לכך שהוא אמר לרב מענטליק שיאמר לו לומר 'לחיים', ולא אמר לו זאת ישירות, שכן תלמיד בישיבה הנו ברשות הנהלת הישיבה לחלוטין, ולכן גם אמירת ה'לחיים' עבורו אמורה להיות דרך הנהלת הישיבה.

(שמעתי מאבי שי', ששמע מבני המשפחה)

מזכיר יועץ

ח. כאשר המזכיר הרב בנימין קליין נהיה בן חמישים שנה, בו' מנחם-אב תשמ"ה, התבטא הרבי בפניו באותם ימים, אשר כיוון שהוא נכנס ל"בן חמישים לעצה", שיזכה להיות יועץ טוב לכלל ישראל.

(שמעתי מאבי שי', ששמע מבני המשפחה)

והריקותי לכם ברכה

ט. בתקופה שלאחר אירוע הלב בשמיני עצרת תשל"ח, הרבי והרבנית שהו מידי שבת ב-770.

המזכירים סידרו שכל שבת מישהו אחר ישמש את הרבי. בשבת שהיה תורו של המזכיר הרב בנימין קליין, הנה בליל שבת לפני הסעודה, הוא מזג ומילא לרבי את כוס הקידוש עד תומה, אבל הוא נזהר שלא לשפוך עוד, ולאחר מכן התייצב מרחוק בחדר.

כשהרבי הגיע לערוך את הקידוש, אמרה הרבנית הצדקנית מרת חי' מושקא ע"ה ז"ל לרבי קליין: "ביי אונז פירט מען זיך צו איבערגיסען" [=אצלנו נוהגים למלא את הכוס עד שיישפך על גדותיו].

כמובן מיד הרב קליין מיהר למזוג יותר יין עד שהכוס תעלה על גדותיה.

(שמעתי מבני המשפחה)

אמירת המאמר "אשרי תבחר" בברית

י. לאחר שנולד לרב הלל דוד קרינסקי, בנו של המזכיר הרב חיים יהודה קרינסקי, אחד מבניו, הנה באותם ימים כאשר הרב קרינסקי הסיע את הרבי ברכבו, שאלו הרבי איזה דבר חסידות חזר בנו בסעודת ברית המילה.

הרב קרינסקי השיב, כי בנו אמר מאמר חסידות המופיע ב"תורה אור". לשמע המענה עשה הרבי תנועה של פליאה.

בסוף חודש שבט תנש"א נולד לגיסו של הרב הלל דוד, הרב לוי יצחק גרליק, חתנו של מזכיר הרבי הרב בנימין קליין, בנו השני, דובער שי'. כיוון שהרב גרליק ידע מתמיהת הרבי האמורה, ביקש הרב גרליק לומר מאמר חסידות מתורת הרבי בברית המילה של בנו.

בימים ההם ה'הנחות' עדיין לא יצאו לאור באופן מסודר. לאחר עיון במאמרי הרבי לאורך השנים, החליט הרב גרליק לומר בברית המילה את מאמר החסידות

דיבור המתחיל "אשרי תבחר ותקרב", שהרבי אמרו באור לכ"ו חשון תשט"ז, בעת ה"וואכנאכט" אצל נכדו של הרה"ג הרב אפרים אליעזר הכהן יאלעס ז"ל.

זמן מה לאחר מכן, שאל אותו חותנו הרב קליין, איזה מאמר חסידות הוא חזר בברית המילה, והוא השיב לו.

הרב גרליק הבין שיש דברים בגו. הוא פנה אפוא אל חברי המערכת של הו"ל תורת הרבי, אשר כיוון שקרב ובא תאריך ח"י ניסן, יום הברית של הרבי נשיא דורנו, מן הראוי היה שיערכו מאמר זה וימסרו זאת אל הרבי להגהה, וכך יהיה מאמר מוגה מהרבי בעניין ברית מילה, אותו יוכלו החסידים לחזור בעת סעודות ברית מילה.

ואכן כך היה. החוזר הגה"ח הרב יואל כהן ערך את המאמר והכניסו אל הרבי להגהה, ולקראת ח"י ניסן אותה שנה יצא המאמר מוגה, ומאז מקובל בקרב החסידים לחזור מאמר זה בסעודות הברית.

(שמעתי מבן דודי הרב לוי גרליק)

הזמן המתאים ביותר

יא. יצויין כי בהזדמנות אחרת, לאחר ברית לבן אחר של הרב הלל דוד קרינסקי, שאל הרבי את המזכיר הרב חיים יהודה קרינסקי, האם הוא עצמו חזר דבר חסידות בברית, בציינו שכן מתי הזמן יותר מתאים שהסבא יאמר דבר חסידות, מאשר בברית המילה של הנכד.

(שמעתי מבן דודי הרב לוי גרליק)

שאלות המזכיר

יב. בהקשר זה, מוסיף הרב גרליק ומציין, אשר מעת שהוא נהיה לחתנו של המזכיר הרב קליין, אירע כמה פעמים אשר הרב קליין בירר אצלו עניינים שונים, אשר היה ניכר שאין הוא שואל זאת עבורו, אולם מעולם הרב גרליק לא שאל את חותנו לצורך מה הוא מברר עניינים אלו.

כך אירע כמה פעמים שחותנו הרב קליין היה שואל אותו מראי מקומות תורניים מעת לעת, והרב גרליק לא שאלו מדוע הוא מברר זאת. פעם אף אירע שהרב קליין שאל אותו לציון מראה-מקום היכן מובא עניין מסויים בשולחן ערוך אדמו"ר הזקן, וכעבור כמה חודשים הוא בירר אצלו פעם נוספת בעניין זה, אולם כתמיד הוא לא חקר בכך. "היה בינינו אמון מלא בשטח זה", סיפר הרב גרליק.

(שמעתי מבן דודי הרב לוי גרליק)

קיפול הטלית אחר הבדלה

יג. מספר גיסי הרה"ח ר' דוד יצחק שי' סלאווין:

לפני כמה שנים שבתנו בבית הדודים מזכיר הרבי הרב בנימין קליין ז"ל, וזוגתו תבדל"ח מרת לאה תחי'.

בבואי לביתם במוצאי השבת, לפני הבדלה, נפנית לקפל את הטלית שלי. כשראה הדוד הרב קליין שאני מקפל את הטלית לפני הבדלה, אמר לי, שבהזדמנות מסויימת הרבי אמר לו אשר המנהג הוא לקפל את הטלית במוצאי השבת לאחר עריכת הבדלה. (שמעתי ממנו)

המופתים העצומים

יד. הסופר החסידי הרב נפתלי גוטליב ז"ל, ביקש באחת השנים לערוך ספר עם ענייני מופתים וכדומה אודות הרבי. הוא פנה אל המזכיר הרב קליין וביקש ממנו, באם יוכל לשתף אותו באי אלו 'מופתים' שראה במסגרת עבודתו בקודש במזכירות. הרב קליין השיב לו, כי הוא מנוע מלמסור לו כל פרט על מה שהוא רואה ושומע במחיצת הרבי, וציין ש"באם הייתי יכול לדבר, היו רואים שה'מופתים' שהתגלגלו אצל הבעל שם טוב הם בבחינת "קלייניקייט" לעומת הקורה כאן"... (שמעתי מבני משפחתו של הרב גוטליב)

שומר הסף

טו. הרב משה פיזם, כיום השליח בשדרות, היה הולך בשנת תשמ"ב, מידי עש"ק למבצע תפילין במשרדי המשלחת הבטחונית הישראלית במנהטן, יחד עם ידידו הרב דורון אייזנמן, מטעם המזכיר הרב קליין.

מידי עש"ק, הם היו מקבלים מאת אחד מאנשי הבטחון הבכירים במשלחת, מעטפה חתומה ובה לקט עדכונים מסווגים בענייני בטחון, עבור הרב קליין.

יום שישי אחד, בהיותם במבצעים - היה זה בעיצומה של מלחמת "שלום הגליל" - ניגש אליהם אחד הבכירים במשלחת, ואומר להם, "תמסרו לרב קליין, שאריק שרון מאוד כועס עליו על שהוא לא מכניס אותו לפגישה אצל הרבי".

בשובם הם מסרו את הדברים לרב קליין, והרב קליין השיב להם במשפט גלוי לב, "מה ביכולתי לעשות כאשר הרבי לא רוצה לקבל אותו".

מספר הרב פיזם, אשר היה מובן, שאם כי השלילה לביקורו של שרון הגיע מהרבי עצמו, אבל הרב קליין לקח את השלילה על עצמו שהוא דחה את ביקורו של שרון, ולכן הייתה הקפידא של שרון עליו...

[יצויין כי בשנת הקבוצה שלי תשנ"ג, פעלתי ב"מבצעים" במשלחת זו מטעם הרב קליין, יחד עם ידידי הת' מנחם מענדל אולידורט]

(שמעתי מהרב פיזם)

בין ישראל לעמים

טז. היה חסיד מסויים, אשר כל אימת שהרבי היה פוגש בו בבוקר, הרבי היה מרכינ לו ראשו לשלום. לעומת זאת, היה אינו יהודי, אשר כל פעם שהרבי היה פוגש בו בבוקר, הרבי היה מאחל לו ברכת "בוקר טוב".

יום אחד שאל אותו יהודי את הרבי, מדוע את האינו יהודי מזכה הרבי באמירת "בוקר טוב", ואילו ליהודי הרבי 'רק' מרכינ ראשו?

השיב לו הרבי, אשר מעולם הוא לא הרכינ ראש כלפי אינו יהודי...

(שמעתי מאבי שי' אשר שמע מהמזכיר הרב קליין)

סיפורו של "ביכל וואלף"

יז. מספר פעמים בספרי תורת הרבי מופיע התייחסות ל"ביכל וואלף". לפנינו

סיפורו של 'ביכל' זה:

במהלך שנת תשכ"ג, נוצר קשר בין מר שניאור זלמן ברבש מתל אביב, עם סבינו

הרה"ח הרב אפרים וולף ז"ל.

משפחת ברבש הנה מצאצאי האדמו"ר רבי שמריהו נח מבאברויסק, נכד כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק", וברשות המשפחה היו כתבי חסידות אשר רשם מהרש"נ מבאברויסק. כצאצאיו ביקשה המשפחה אשר חסידות חב"ד תעסוק בהדפסת כתביו והוצאתם לאור, והדבר עלה בפגישת מר ברבש עם הרב וולף.

הרב וולף העלה את הנושא בפני בא-כח הרבי הרב בנימין גורודצקי, אשר אף לו

הייתה שייכות אל חסידות באברויסק, והרב גורודצקי דיבר על כך עם הרבי.

בהמשך לכך, נמסר למר ברבש, אשר חסידות חב"ד תסכים לקחת על עצמה את

ההתעסקות בהוצאת כתבי האדמו"ר מהרש"נ מבאברויסק, אולם מבקשים, שבאם

יש ברשות המשפחה כתבים נוספים השייכים לחסידות חב"ד, למסור זאת לרשותם.

המשפחה נענתה להסדר זה, ובשלהי הקיץ של שנת תשכ"ד מסר מר שניאור זלמן ברבש לרב אפרים וולף חוברת שהייתה ברשות המשפחה, ובה רשימות מתורת כ"ק אדמו"ר הזקן, כ"ק אדמו"ר האמצעי וכ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק", וכן רשימות של סיפורים שונים אודות אדמו"רים מתקופות שונות.

בחודש אלול שנת תשכ"ד נסע אבינו הרה"ח ר' מנחם מענדל שי' לחצרות קדשנו, והוא לקח עמו חוברת זו ומסרה למזכירות עבור הרבי. בין הרשימות שבחוברת זו היה גם מאמר כ"ק אדמו"ר הזקן דיבור המתחיל "כשם שצועקים ביחידות על ריחוקו מאלוקים חיים", המבאר על פי פנימיות את הפסוק "ואשה אחת מנשי בני הנביאים צעקה אל אלישע גו".

כאמור, הכתבים הגיעו אל הרבי באמצע חודש אלול תשכ"ד. שבועות אחדים לאחר מכן, בהתוועדות ש"פ וירא תשכ"ה, דיבר הרבי בהתוועדות בהרחבה אודות הפטרת השבת, כאשר הדברים מיוסדים על תוכן מאמר זה.

תוכן ההתוועדות וכן המאמר של אדמו"ר הזקן נדפס תחילה בליקוטי שיחות חלק ה עמוד 334, עם ציון ל"ביכל וואלף". לימים נערכו הדברים ויצאו לאור גם כמאמר ד"ה "ואשה אחת", ונדפסו בספר המאמרים תשכ"ה עמוד עב.

כמו כן, בהתוועדות אור לכ' חשון תשמ"ו אמר הרבי שוב מאמר חסידות ד"ה "ואשה אחת", המיוסד על מאמר אדמו"ר הזקן שבביכל האמור. מאמר זה י"ל מוגה בשנת תש"נ ונדפס ב"תורת מנחם - ספר המאמרים מלוקט" חלק א עמוד רסב.

בשלהי חודש טבת תשמ"מ, כאשר הרב שלום בער לוין, מנהל ספריית אגו"ח, מסר לרבי את עלי ההגהה של קובץ "יגדיל תורה" חוברת לד אותו ערך באותם ימים, כתב לו הרבי בכת"ק:

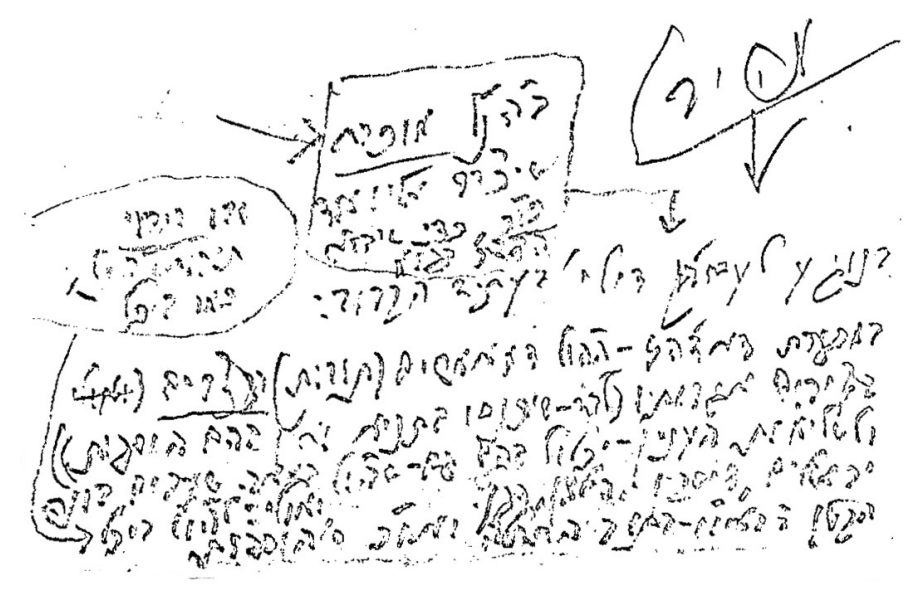
מהיר.

בנוגע לעבוה"ק דילי [=לעבודת הקודש שלון] בעתיד הקרוב:

במסגרת דאדה"ז - ההו"ל דמאמרים (תורות) הקצרים (בצירוף אגרותיו (לבד - שנכנסו בתניא ואין בהם הוספות)). ולשלימות הענין - יכלול בהם גם - שהו"ל במאה שערים בונה ירושלים, דיסקין, הילמן, הק"ן.

ואולי להו"ל ביכל שבו ריבוי תורות הנ"ל, כמו ביכל הקטן דרא"וו [=דר' אפרים וואלף] - בתור התחלה ואח"כ ס' הוספות.

בהנ"ל מוכרח שיצרף אליו עוד כו"כ, כדי שיבוא הדבר בפו"מ.

ואכן, בשנת תשמ"א ראה אור הספר "מאמרי אדמו"ר הזקן הקצרים", ושם נדפס מאמר זה בעמוד קלו, עם הציון ל"ביכל וואלף".

במקביל, יצא לאור באותם ימים בארץ הקודש על ידי הוצאת קה"ת הספר "שמן למאור", מתורתיו של האדמו"ר רבי שמריהו נח מבאברויסק, בשני חלקים. בכ"ה מנ"א תשכ"ו שיגר הרבי למר ברבש הנ"ל את אגרת הקודש הבאה (אגרת ט"קצה):

הו"ח אי"א נו"נ בנש"ק מו"ה שניאור זלמן שי
שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מכ"ג מנ"א, ות"ח על שימת לבבו לבשרני טובות אודות ההו"ל של חלק ב' מהספר שמן למאור.

ומענין לענין באותו ענין, התקוה חזקה אשר אינו מסתפק בקביעות עתים בלימוד תורת החסידות בכל יום לעצמו, כי אם עוסק בהפצת המעינות בסביבתו, ועד שיגיעו וגם יפוצו חוצה.

ובודאי לדכותי גודל הענין וההכרח בהאמור אין צורך ביאור, והובטחנו, דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל לב השומע ופועלים פעולתם.

בכבוד ובברכה לבשו"ט.

[וראה עוד אודות מר שניאור זלמן ברבש ב"ימי תמימים" כרך ה' עמוד 110 ואילך, בדיווחי הרב אפרים וולף לרבי אודות רכישת שטח ממר ברבש בצפת, עליו הוקם בשנות הלמ"ד קרית חב"ד בצפת].

הקדשה לעילוי נשמת ריא"ל

יח. אחיו של הרבי הו"ח וכו' ר' ישראל אריה לייב, נפטר בי"ג אייר תשי"ב. אולם, ככל הידוע, אמו הרבנית הצדקנית מרת חנה ע"ה לא הייתה מודעת לפטירת בנה עד להסתלקותה בו' תשרי תשכ"ה.

כשנתיים לאחר הסתלקותה, ביקש השליח הרב גרשון מענדל גרליק, להדפיס את ספר התניא מתורגם לשפה האיטלקית, עם הקדשה לעילוי נשמת ריא"ל.

הוא פנה בעניין זה למזכירות, וציין במכתבו, שעתה לאחר פטירת הרבנית, הרי שלכאורה פשוט שניתן לתת הקדשה לעילוי נשמת ריא"ל, והוא מבקש אפוא להדפיס את ספר התניא עם הקדשה זו.

על מכתבו זה השיב לו הרב חדקוב בתוכן: כשם שאצלו פשוט שכן, כן אצלנו פשוט שלא.

(שמעתי מבן דודי הרב לוי גרליק)

בשפה ברורה

יט. בראשית שנות ה'תש"ן, נכנסו נכדי ר' ישראל ארי' לייב אחיו של הרבי. בין הדברים הורה הרבי לאחד הבנים אשר כדאי לו ללמוד את השפה הרוסית. אולם למעשה העניין לא יצא אל הפועל באותה תקופה.

כמה שנים לאחר מכן, במסגרת שירותו במדינת ישראל, הוא הוצרך לנסוע למוסקבה בשליחות מטעם המדינה. כתנאי קודם למעשה הוא נדרש ללמוד את השפה הרוסית, ולכן שליחות זו התעכבה עד ללימודו את השפה.

אז הוא התבטא, שלו הוא היה לומד את השפה הרוסית בגיל צעיר יותר לפני מספר שנים בעת שהרבי הציע לו זאת, הרי שהלימוד היה מגיע לו יותר בקלות, וכן שהעיכוב בתפקידו היה נמנע.

(שמעתי מבן דודי הרב פסח צבי שמרלינג, ששמע זאת מחותנו הרב קליין)

אני ה' רופאיך

כ. זמן לא רב לאחר שהרה"ח הרב גרשון מענדל גרליק יצא עם זוגתו מרת בתיה לשליחות למילאנו, הוא החל לסבול מכאבים קשים ברגליו. ר' גרשון מענדל, למרות כאביו וסבלו, לא כתב על כך לרבי מאומה, אולם זוגתו הייתה כותבת על כך.

כאשר הוא נסע באותה עת לחצרות קדשנו, אמר לו הרבי, שאם כי אתה לא כתבת לי על הבעיות ברגליים, אולם אשתך כתבה לי, והרבי הפנה אותו אל הד"ר זליגסון, רופא בית הרב, שיבדוק אותו.

הד"ר זליגסון בדק את הרב גרליק והורה לו להימנע מלאכול לחם, והדבר יביא לשיפור במצבו.

משחזר הרב גרליק לביתו, אשתו נכחה לראות שאכן חלה הטבה משמעותית במצבו, והיא שאלה אותו לפשר הדבר.

הרב גרליק סיפר לה שעל פי הוראת הרבי הוא התייעץ בד"ר זליגסון, וזה הורה לו שלא לאכול לחם, ואכן אין הוא אוכל לחם.

הרבנית גרליק השתוממה ושאלה אותו, הלא מאז ומעולם אינך אוכל לחם, ומה התחדש עתה? השיב לה בעלה, עד עתה סתם כך לא אכלתי לחם, אולם עכשיו אני לא אוכל לחם בגלל שזו הוראה מהרבי, ולכן השתפר מצבי!...

(שמעתי מבנו הרה"ח ר' לוי גרליק)

כי בשמחה ובבטחון תצאו

כא. כמה שנים לאחת נישואיהם של מורי-חמי הגה"ח הרב יוסף יצחק הבלין עם זוגתו תחי' מרת איידל גולדא, בשנות הלמ"ד, החל חמי לחוש כאבים עזים בראשו שלא פסקו משך זמן.

באותה תקופה אירעו לו קשיים נוספים, והוא כתב על כל זאת לרבי וביקש את ברכתו הקדושה לרפואה ולהצלחה.

במענה על כך כתב לו הרבי: אין בעיות בכלל, כי אם חוסר בטחון בה' כדרוש, והעיקר לעבוד את ה' בשמחה ובטוב לבב.

משכך, השתדל חמי הרב הבלין ליישם כדרוש את דברי הרבי במענה הק', ואכן תוך זמן קצר פסקו לחלוטין כאבי הראש, וגם שאר העניינים הסתדרו ב"ה אף הם.

(שמעתי ממורי-חמי שי')

צדיקים דומים לבוראם

כב. אחד מקרובי משפחתנו, בהיותו בחור בישיבה, נכנס אל הרבי ליחידות, ובין הדברים שאל, הרי כיוון שהרבי בין כך יודע את כל הנעשה עמו, מדוע אם כן הוא צריך לכתוב לרבי דו"ח בפרטיות ממעמדו ומצבו?

הרבי השיב לו, שלמרות זאת, החסיד צריך לכתוב את הכל לרבי בפרטיות, והלא זהו גם הנהגתו של הקב"ה, אשר למרות שהקב"ה יודע מהנעשה עם כל נברא, עם זאת אנו מתפללים 'רפאנו', 'ברך עלינו', וכדומה.

(שמעתי מאחי הרב אליהו, אשר שמע מקרוב המשפחה)

התעסקות בקבורת צאצא ה'קאפוסטער'

כג. בשובי מחצרות קדשנו מיום ההילולא ג' תמוז תשע"ז, חזרתי בטיסת "אירופלוט" דרך מוסקבה. בטיסה זו נסע גם ידידי הרה"ח ר' יוסף יצחק גרינברג, השליח הראשי לאלסקה, וחסידיים רבים נוספים. בבוקרו של יום חמישי ה' תמוז, התקיימה בשדה התעופה במוסקבה תפילת שחרית בהשתתפות עשרות מהנוסעים, בהם מחסידי חב"ד ומעולמ'שע.

במהלך התפילה הבחנו ביהודי מבוגר נכבד ונשוא פנים, הנראה כתלמיד חכם מן החוגים הליטאים, שהתעטף בטלית חב"ד, והתפלל בסידור "תהילת ה'". הבנו כי יש דברים בגו.

בסיום התפילה ניגשנו אל אותו יהודי נכבד. הוא נאות לשוחח עמנו, ופתחנו עמו בדברים. שמו הרב יעקב מרדכי רפפורט, והוא מכהן כראש ישיבת "לב אריה" בירושלים עיה"ק. הוא נולד בלונדון בירת אנגליה בשנת תש"ט, לאביו הרב אברהם רפפורט, שהיה אב בית הדין "כנסת ישראל" של הקהילה האורתודוקסית בלונדון.

אביו נולד באוקראינה בשנת תרס"ט. סבו מצד אביו היה הרב בצלאל אלתר רפפורט שהיה רב באזוריטשוב. בצעירותו הוא למד אצל סבו זה ובישיבת נובהרדוק בקייב, ואחר כך הוא נמלט עם שאר תלמידי הישיבה למעזריטש שבפולין בקיץ תרפ"ב.

בשנת תרצ"א הוא השתקע בלונדון, והתמנה לרב קהילת חב"ד. בשנת תש"ו הוא התמנה לר"מ בישיבת "עץ חיים" שבראשה עמד הרב אליהו לופיאן, ובשנת תשי"ג התמנה לדיין בבית הדין הרבני בלונדון.

דודיו, אחי אביו, היו הרה"ח ר' יחיאל מיכל והרה"ח ר' חנוך העניך רפפורט, חסידי חב"ד ידועים, אשר התגוררו בנחלת הר חב"ד ובירושלים.

סבתו הנה ממשפחת גוטניק החב"דית, וככזו, היא השרישה בקרב משפחתה מנהגים חב"דיים. בצעירותו בלונדון, היה לו ולמשפחתו ידידות והיכרות קרובה עם נכבדי חסידי חב"ד בלונדון, ובהם הרה"ח ר' בנציון שמטוב, הרה"ח ר' מענדל פוטרפס, הרה"ח ר' מאיר גורקוב, ועוד.

אביו הדיין היה בהיכרות עוד עם הרבי הריי"צ, אותו הכיר עוד מאירופה. באחד הימים בשנות הכ"ף, בהיותו בבית, צלצל הטלפון. על הקו היה יו"ר המזכירות הרב חדקוב, אשר ביקש לדבר עם אביו. אביו לא היה בבית באותה שעה, והרב חדקוב ביקש שימסור לאביו שיתקשר למזכירות תיכף כשיחזור.

כשאביו הגיע והוא מסר לו את הדברים, מיהר אביו לעלות לקומה השניה בבית, כדי להתקשר אל המזכירות באופן שבנו לא ישמע. הבן הבין שיש כאן התרחשות בעלת משמעות, וכאשר אביו עלה לקומה השניה, הוא הרים את שלוחת הטלפון בקומה הראשונה והאזין לשיחה.

הרב חדקוב מסר לאביו, אשר באותו יום נפטר בלונדון יהודי שהיה מצאצאי המהרי"ל מקאפוסט, בנו של כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק", והרב חדקוב ביקש מהרב רפפורט, כאב"ד לונדון, לדאוג לקבורתו באופן המתאים.

תוך כדי השיחה, הבחין הבן שהאזין לשיחה, שהרבי הצטרף לשיחת הטלפון, ופנה לאביו ואומר לו: ר' אברהם, יודע הנך שעל החסידים שלי בלונדון לאו דווקא שהנני יכול לסמוך, בבקשה אפוא ממך לטפל בענין זה באופן הטוב. הרבי אף הוסיף, כי כל הוצאות הקבורה הכרוכות בכך יהיו על חשבוננו של הרבי.

ואכן, בעקבות שיחת טלפון זו ודברי הרבי, עסק הרב רפפורט בקבורת צאצא זה באופן המתאים.

האחיין היה כאן

כד. הרב יעקב מרדכי עצמו היה מספר פעמים בהתוועדויות של הרבי, אולם הוא לא זכה להיכנס ליחידות. באחת הפעמים הוא שהה בשבת בקראון הייטס, והרב גרונר המליץ לו לעמוד בבית הכנסת בסיום התפילה, שהרבי יראה אותו והוא יאמר לרבי "גוט שבת". כשהרבי חלף על פניו והוא אמר לרבי "גוט שבת", הוא הבחין לאחור מכן שהרבי שאל את המזכיר אודותיו.

כשנה-שנתיים לאחר מכן, כאשר אחד מדודיו החסידיים, ר' העניך או ר' מיכל היו ב"יחידות", ציין הרבי בפניהם: האחייך שלכם היה כאן.

נסיעה לא מתוכננת

כה. הרב יעקב מרדכי התחתן בירושלים עיה"ק בשנת תשל"ד. בתקופה שבין השידוך לחתונה, נפטר אביו הרב אברהם, בח' תשרי תשל"ד. בתקופה שלפני חתונתו, נכנס הרב חיים הכהן גוטניק, שהיה בן דודו של אביו, ל'יחידות' אצל הרבי. בהיותו ב'יחידות', הוא הבחין שעל שולחנו של הרבי מונחת הזמנה לחתונת קרובו יעקב מרדכי.

במהלך ה'יחידות' אמר לו הרבי, כיוון שלאחר פטירת הרב אברהם הוא לוקח את האחריות על המשפחה, הרי בפשטות הוא אמור להשתתף בחתונת קרובו בירושלים. הרבי הוסיף, שכיוון שכך, מוכן אצלו מכתב הברכה שלו לרגל החתונה, ובמקום שהמכתב יישלח בדואר, הרי שהרב גוטניק יוכל למסור זאת אישית בעת החתונה. הרב גוטניק לא תכנן כלל להגיע לחתונה, אולם כיון שהדברים נאמרו בפשטות על ידי הרבי, הרי שהוא וזוגתו הגיעו במיוחד לחתונה, והביאו עמם את אגרת הברכה של הרבי לחתונה.

תעלומה שנפתרה כעבור שנים

כו. בין הדברים באותה 'יחידות', ציין הרבי בפני הרב גוטניק, שבמיוחד שהחתן הלא נולד מברכתו של הרבי הרי"צ. הדבר היה לפלא בעיני הרב גוטניק, שכן הוא לא היה מודע לכך.

בבואו לחתונה, הוא ביקש לברר את העניין אצל החתן עצמו, וכן אצל האמא האלמנה, אולם גם הם לא ידעו מאומה מכך, והדבר היה לפלא גם בעיניהם.

עשרות שנים לאחר מכן, עיין הרב יעקב מרדכי באחד מספרי אביו בהם לא עיין זמן ממושך, והנה מן הספר נשרו שני אגרות של הרבי הרי"צ. אגרת אחת לא הייתה על נייר מכתבים של הרבי, ומכך הובן שהייתה זו אגרת שנשלחה בשעתו אל מעבר למסך הברזל. אגרת נוספת הייתה משנת תש"ט, מחודשי ההריון של אמו, ובה הרבי הרי"צ מאחל לאביו שה' ימלא את ימי הריונה ותלד בעתה ובזמנה.

ומציין הרב רפפורט, אשר בין אחיו שנולד לפניו ובינו יש תשע שנים, ומכך הוא מסיק שאביו פנה אל הרבי הרי"צ בבקשת ברכה להיפקד שוב בזחור"ק.

כך התחיל הרב שמטוב בהפצת השיחות

כז. עוד מספר הרב רפפורט: בהיותו כבן שמונה-תשע שנים, פנה אליו יום אחד הרה"ח ר' בנציון שמטוב, ואומר לו הבה ונעשה "הפצה". הוא לקח אותו עמו אל

בית הכנסת של חסידי סאטמר בלונדון, ונכנסו אל בית הכנסת. הרב שמטוב דפק על הבימה, וללא שביקש את רשות הגבאים, החל לחזור שיחת קודש מהרבי בפני באי בית הכנסת.

כעבור רגעים אחדים, ניגשו אל ר' בנציון אחדים מהמתפללים, ואחר כבוד הוציאו אותו מבית הכנסת. המספר שהיה ילד צעיר, נשאר בבית הכנסת, והנהגה הוא רואה כי ראש הקהל והגביר של קהילת סאטמר, ר' געציל ברגר, אומר לסובביו: חכו כמה רגעים...

לא חלפו אלא רגעים אחדים, וראשו של הרב שמטוב הציץ מחלון בית הכנסת, שהיה בקומת הקרקע. הוא דחק את ראשו אל תוך בית הכנסת, והמשיך להרצות בקול את השיחה מהנקודה בה הוא הופסק קודם...

פנה אליו ר' געציל ברגר ואומר: ר' בן ציון, אין זה סדר כך. הנך רואה שבאופן זה אינך מצליח להפיץ את תורת הרבי. ר' געציל הוציא מכיסו 20 פאונד, שהיה באותם ימים סכום נכבד ביותר, מסר לר' בנציון ואמר לו: קח את הכסף ותדפיס את השיחות ותפיץ בקרב הציבור, וכל מי שירצה יוכל לעיין בשיחות הרבי בעיון המתאים, וכך תעשה הפצה.

סכום זה שקיבל מהנגיד הסטאמרי, היווה למעשה את התחלת פעולותיו הכבירות של הרב שמטוב בהפצת והדפסת תורת הרבי...

ומעניין ההשגחה פרטית שבדברים, אשר זכרונות אלו אודות פעולות הרב שמטוב בהפצת תורת הרבי, סופרו ביום השנה לפטירתו, בה' תמוז.

וסיים הרב רפפורט את זכרונותיו: אתם אמורים להבין, שאם אני חוזר עכשיו בטיסה זו מניו יורק, הרי זה לפי שגם אני הייתי בין האלפים שהשתטחו ביום ההילולא על הציון הק' של הרבי. אני נוסע בתקופה זו של הקיץ לגייס כספים למען ישיבת "לב אריה", אך אני מכוון תמיד את הנסיעה כדי להיות ביום ההילולא על הציון הק'...

הרבי ומשפחת הטייס זוריק לב ז"ל

כח. בחג הגאולה י"ב תמוז תשע"ז אירע לי העניין יוצא הדופן הבא:

אחד השלוחים המתגורר לא הרחק מכפר חב"ד, הרב נחום רבינוביץ, ערך במקום שליחותו, כפר ביל"ו שלייד רחובות, ערב על הרבי, תחת כותרת כללית "בטחון ואופטימיות בעולם משתנה". הוא הזמין לאירוע את העיתונאי שלום ירושלמי, מעורכי הספר "ברגע האמת", שידבר על הספר שיצא לאור באותם ימים, וכו' אותי שאדבר על מאחורי הקלעים של קשרי הרבי עם מנהיגי הממשלה והצבא בארץ הקודש.

הגעתי לשם בשעה שמונה, האירוע היה בבית התרבות המקומי ביישוב, שהוא גם בית ההנצחה לחיילים שנפלו במלחמות ישראל מאז שנת תש"ח.

והנה אני רואה על הקירות את תמונות הנופלים, ומהם, את הטייס תת-אלוף ארלוזור (זוריק) לב ז"ל, שהיה מפקד בסיס חיל האוויר "רמת דוד" בזמן מלחמת יום הכיפורים. ימים אחדים לאחר פרוץ המלחמה, כאשר הוא יצא לגיחה באיזור פורט סעיד, התרסק מטוסו של זוריק מעל הים התיכון, ומקום נפילתו לא נודע. זוריק השאיר אלמנה, גב' טלי, וששה ילדים. שנתיים לאחר נפילתו, נהרג בנו אהוד בהיותו בן 13.

בכ"א חשון תשל"ו התקבל אצל הרבי ל'יחידות' חברו הטוב של זוריק, תת אלוף רן פקר ז"ל, אשר שימש אז כמפקד בסיס חיל האוויר "תל נוף". מר פקר נסע לארצות הברית כדי לקלוט את מטוסי ה-F16 לחיל האוויר, ובמסגרת ביקורו בארה"ב הוא שהה כשעתיים וחצי ב'יחידות' נדירה וממושכת. אחד הנושאים שהוא שוחח אודותם בהרחבה עם הרבי, היה הטרגדיות שפקדו את משפחת חברו הטוב זוריק לב ז"ל.

תיכף בצאתו מה'יחידות', בהשפעת ידידו הרה"ח ר' מנחם לרר, הוא העלה את רשמיו על הכתב.

בשעה היעודה היו במקום כארבעים אנשים מבני היישוב, מבוגרים וותיקים, נראים רחוקים משמירת תומ"צ. פתח את האירוע שלום ירושלמי, אשר דיבר כשעה בכבוד רב על הרבי ועל המחקר שערך, ואיך שהוא למד בתקופה זו על מעורבות הרבי והשפעת הרבי על ביטחון ארץ הקודש

תוך כדי דבריו, חיפשתי במחשב הנייד שהיה עמי, ומצאתי את רשימתו האמורה של רן פקר שכתב בצאתו היחידות.

כשהוזמנתי לדבר, פתחתי ואמרתי לציבור, שעד עתה הם שמעו איך שהרבי קשור לארץ הקודש בכלל, אבל אפתיע אותם ואומר אשר הרבי היה קשור ישירות גם לכפר ביל"ו.

ראשית סיפרתי להם אשר אחד מוותיקי ונכבדי היישוב היה מר ישעיהו שר ז"ל, יליד העיר יקטרינוסלב אשר היה בן גילו וחברו של אח הרבי ר' ישראל ארי' לייב ז"ל. בעלותו לארץ הקודש התגורר ישעיהו שר בכפר ביל"ו, ושם כתב את זיכרונותיו מהרבי ומאחיו, בהיותו בן בית בביתם של הורי הרבי רבי לוי יצחק והרבנית חנה ז"ל. הצגתי בפני הציבור את רשימותיו של שר, המהוות מקור מוסמך לתיעוד תקופות הילדות והנערות של הרבי ואחיו ביקטרינוסלב.

בנוסף על כך, אמרתי לקהל אשר ברצוני להציג בפניהם מסמך נוסף המתעד את הקשר של הרבי וכפר ביל"ו, והתחלתי להציג את הרשימה האמורה של מר פקר.

ברשימתו מה"יחידות" כותב על כך פקר בין הדברים, "שאלתי את הרבי איפוא האלוקים שלו, ואם יש כזה מדוע הוא מתאכזר כל כך למשפחה אחת? הרבי אמר, מי הוא שישפוט את מעשי האלוקים. אסור לשפוט דברים לפי ההווה בלבד, חייבים לראות את כל המערכת, כולל העבר והעתיד. ייתכן ומותם של זוריק ואודי הציל ויציל חייהם של רבים אחרים".

והנה, לא הספקתי לומר אלא מילים אחדות בעניין, אומרים לי האנשים במקום, אשר אלמנתו של זוריק לב גב' טלי נוכחת כאן באירוע!...

הקהל היה מופתע ונרגש, וכך אף אני, ושאלתי אותה אם זה בסדר מבחינתה להראות את המסמך הזה. היא השיבה בוודאי בוודאי, שאראה לכולם. הראיתי והסברתי זאת, ואחר כך סיפרתי לציבור בהרחבה על יחסו המיוחד והאוהב של הרבי למשפחות הגיבורים ולמצוייני צה"ל, והדברים נפלו על אוזניים קשובות.

הוספתי וסיפרתי לציבור, אשר דיברתי בשעתו עם אלמנה נוספת ממלחמת יום הכיפורים, שולמית שעני שמה, אשר גם בעלה היה טייס ונפל במלחמה, ואשר היה לה קשר עם הרבי, והרבי כתב מכתב מיוחד לה ולכל הילדים שלה. גב' לב נענתה תיכף ואמרה, בוודאי אני מכירה אותה, חברה טובה שלי...

[מכתבו המיוחד של הרבי לאלמנה הגב' שעני נדפס בליקוטי שיחות חלק יט עמוד

514 ואילך]

בסיום האירוע ניגשתי אל הגב' לב לדבר עמה, ושאלתי אותה האם אכן רן פקר מסר להם אחר כך את מה שדיבר עם הרבי אודות בעלה. הגב' לב סיפרה לי כי אכן בשובו של פקר ממשמתו בארצות הברית, הוא נפגש עמה ועם ילדיה, וסיפר להם בפרטיות על כל תוכן שיחתו עם הרבי אודות בעלה ובנם ז"ל, וכי דברי האמונה והניחומים של הרבי שנמסרו להם על ידי פקר נסכו בהם עידוד ונוחם רב.

הגב' לב הוסיפה שהקשר של משפחתה עם חב"ד נמשך עוד שנים לאחר מכן, כאשר הם היו מקבלים מידי חג הפורים משלוח מנות מחב"ד, וכן ערכות חג במהלך השנה, והם היו מעריכים זאת מאוד. הגב' לב ציינה כי באותם השנים כאשר ילדיה היו רואים את תמונת הרבי, היו מתבטאים, הנה הרבי מלובביץ' אשר דואג למשפחה שלנו...

משתתפי הערב המיוחד יצאו משתאים מהדברים ששמעו במהלך הערב על דאגתו והתמסרותו של הרבי לעם היושב בציון, ועל הביטחון והאופטימיות שהרבי נסך בעם במצבים קשים, ובמיוחד מהדברים ששמעו אודות הקשר שהיה לרבי עם יישובם כפר ביל"ו, והדבר סייע לשליח הרב רבינוביץ בשליחותו.

[מהחוקר החסידי הרה"ח ר' יוסף יצחק קמינצקי שמעתי, אשר זוריק ז"ל הנו נכד למשפחה חב"דית בשם פלקוב, מהיישוב "נהר טוב" שייסד כ"ק אדמו"ר האמצעי עבור חסידי חב"ד, וכי אבות משפחתו היו שכנים של הרה"ח רבי יצחק מתמיד הי"ד].

כי לא מחשבותי מחשבותיכם

כט. להיות מחותננו הרב משה ניסן שי' אזימוב בחור בפאריז, בראשית שנות ה"למ"ד, הוא היה ב"יחידות", ושאל את הרבי האם הוא יכול להוציא רשיון נהיגה. הוא נזקק לכך בין היתר לפעילות המבצעים שהיה עושה בפאריז.

הרבי השיב לו שהוא זוכר עוד את התנועה הסואנת בפאריז מתקופת היותו שם, והדבר מסוכן, ולכן שלא יעשה רשיון.

חלפו כמה שנים, בינתיים הרב אזימוב עלה לארץ הקודש והתחתן, והוא החל לעבוד במסגרת "כולל חב"ד". בשנת תשל"ח הוא הגיע לתקופה לחצרות קדשנו, יחד עם בני משפחתו, במסגרת עבודתו. במהלך שהותו בחצרות קדשנו, הוא ביקר בבית חמיו ר' שלמה ליטוויץ ז"ל בבוסטון, וחמיו ראה אותו מתקשה וטרוד בעבודתו, אשר לצורך כל נסיעה הוא נדרש לקחת מונית, או לנסוע באוטובוסים וברכבות וכדומה. אמר לו חמיו, הנה, יש ברשותנו רכב פנוי, מדוע שלא תוציא רשיון נהיגה ויהיה לך רכב משלך, להקל עליך בעבודתך?

בשובו לחצרות קדשנו, פנה הרב אזימוב אל המזכיר הרב קליין, ושטח בפניו את ההוראה שהוא קיבל בשעתו מהרבי שלא לעשות רשיון, וכעת הוא מבקש לשאול האם בעקבות הנסיבות שהשתנו, באפשרותו להוציא רשיון. הרב קליין אמר לו, אין לך מה לשאול, מן הסתם התשובה תהיה חיובית, וחבל להטריח את הרבי. במיוחד כעת, לאחר אירוע הלב שאירע בליל שמיני עצרת, אין צורך להטריח את הרבי בעניין שקרוב לוודאי מה תהיה התשובה.

הרב אזימוב הוסיף וביקש מהמזכיר, אני כבר כאן בבית חיינו, כל שאני מבקש הוא להכניס פתק עם שאלה קצרה: האם באפשרותי כעת להוציא רשיון.

הרב קליין הכניס אפוא את פתק השאלה הקצר של הרב אזימוב, וכעבור שעה קלה בלבד השיב על כך הרבי בזה הלשון: ידועות התאונות רח"ל בזה בארץ הקודש, ולמה להיכנס לכל זה. אזעה"צ.

בעקבות מענה זה, למרות שחלפו מאז למעלה מארבעים שנה, הרב אזימוב לא הוציא מעולם רשיון נהיגה.

(שמעתי ממנו)

גדר הסתפקות במועט

ל. בשיבת "הדרום" ברחובות שימש במשך שנים כמגיד שיעור יהודי תלמיד חכם וירא שמים, בשם הרב אורי מלצר ז"ל. הרב מלצר היה בן החוגים הליטאיים, ובתור בחור הוא חינך עצמו לחיי צמצום וסגפנות ולהסתפקות במועט.

בתקופת בואו בקשרי השידוכין, הוא החליט עם כלתו להקים את ביתם על ברכי השקפה זו, ולחיות חיים של יגיעה בתורה מתוך חיי צמצום ודוחק, זאת בהתבסס על דברי המשנה במסכת אבות (פרק ו משנה ד). "כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל, ומים במשורה תשתה, ועל הארץ תישן, וחיי צער תחיה, ובתורה אתה עמל".

באותה תקופה, בהשפעת אחד ממכריו הוא נכנס אל הרבי ליחידות, והיה לו שיחה חשובה עם הרבי בענייני השקפה יהודית ודרך חיים.

בשיחה זו הרבי אמר לו, אשר עניין וגדר "הסתפקות במועט" בימינו, זה לא עניין של לחיות חיים של דוחק וצער, אלא לראות מה הסטנדרט של רמת החיים בקהילה שלו, ולחיות בדרגה אחת למטה מכך...

הרב מלצר קיבל את עצת והדרכת הרבי בעניין זה, ולימים כאשר היה מספר על כך היה מתבטא, אשר הדרכת הרבי הזו הצילה את חיי הנישואין שלו.

(סיפר לי הרה"ח ר' יחיאל גלובובסקי מרחובות, ששמע ממנו)

ולא ידע איש את קבורתו

לא. לאחר הסתלקות הרבי הריי"צ ביו"ד שבט תש"י, בעת אחד מנסיעותיו של הרבי נשיא דורנו להשתטח על הציון הק' של הרבי הריי"צ, פגש הרבי במקום את זלמן שכטר.

שאלו הרבי על מה הוא מתפלל? ושכטר השיב שהוא מתפלל עבור שלושה דברים: דבר ראשון שיהיה לנו רבי, דבר שני, שהרבי יהיה הרבי, ודבר שלישי, שלרבי יהיה ילדים.

אמר לו הרבי, מה הנך צריך שיהיה לך רבי? הנה כאן נמצא האוהל הק' של הרבי הריי"צ, וניתן להעתיר במקום תפילה בכל המצטרך.

השיב ר' זלמן לרבי, אשר אולי לכן מסופר בתורה אשר "לא ידע איש את קבורתו" של משה רבינו, שכן באם היו יודעים, אזי יהושע היה אומר לישראל, מה אתם צריכים אותי, לכו לקברו של משה...

(שמעתי מהרב זושא פוזנר)

רועה נאמן

לכ. מספר הרב יעקב בידרמן, השליח הראשי באוסטריה:

בשנות הלמ"ד היה בחור ממונטריאול שהכרתיו היטב שהתקרב לחב"ד והיה רשום בתו"ת, אשר איכשהו התדרדר לדיוטא למטה מתחתונה, והחל סוחר בחומרים אסורים, עד אשר ירד מדחי אל דחי רח"ל.

ויהי היום, והמשטרה תפסה אותו מציף את רחובות ברוקלין במגוון מטעמי חומרים למיניהם, עד שנחשב שם לסוחר מפורסם, ועל מעשים אלו הושיבוהו אחר כבוד בבית הסוהר.

ובהגיע שבת קודש זעק הרבי בפארבריינגען מנהמת ליבו בכאב רב: "היתכן יושב יהודי בבית האסורים ואין איש נותן על לב... איך בכלל אפשר לשבת להתוועד בעת שיהודי נמצא בצרה ושביה? איה העסקנים והרבנים, ומצוות פדיון שבויים מה תהא עליה? התבטאויות חריפות כאילו מדובר בצדיק הדור שנתפס על דברי תורה... בו בזמן שהלה היה בדיוטא תחתונה.

באותה שבת בהיותי נער כבן 16, למדתי מה זה מבט של הרבי על בנו יחידו של הקב"ה.

יתירה מכך: יודע אני מחוויה ישירה שגם הרבי אישית סבל ממנו, ובדידי הוא עובדא. בימים ההם גרה אחותי מרת מיכלא בלסובסקי ע"ה, בכתובת 1307 פריזדנט סטריט מול בית הרבי במספר 1304. לילה אחד קורא לי גיסי לחלון וצועק תראה מה עושה פלוני, ונגלה לעינינו מחזה מבעית, אשר פלוני עומד מול דלת בית הרבי ובטוב ליבו בסם הולם באגרופיו בכל עוז כמוכה שיעעון על פתח הבית...

(שמעתי ממנו)

נתבצר לו מקום בגן עדן

לג. בשבת פרשת קורח תש"מ, דיבר הרבי בהתוועדות אודות ענייניו של קורח, שלמרות שהוא חלק על משה רבינו, בכל זאת פרשה בתורה נקראת על שמו, ואשר קורח עצמו הוא טוב, וההוראה מכך בפועל - שיש למצוא את הטוב שבכל אחד ואחד מישראל, ועל ידי זה לקרבו וכו'.

הרה"ח ר' צבי הירש (היישקע) גאנזבורג ז"ל, שהיה מתחיל את הניגונים בהתוועדויות הרבי, הנה בעקבות כך שהרבי דיבר אודות ענייניו של קורח, הוא החל לנגן לאחר השיחה את הניגון "וכל קרני רשעים אגדע", והקהל החל לנגן זאת.

אולם תיכף הרבי פנה בתרעומת ואמר: הרי זה עתה דובר על כך שקורח היה צדיק גמור, ודווקא כדי להכעיס מתחילים לנגן ניגון זה? שינגנו "הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד"...

והקהל החל לנגן "הנה מה טוב ומה נעים".

(שמעתי מהרב שאול וישצקי מכפר חב"ד שנכח בהתוועדות, וכן מופיע ב"שיחות קודש" תש"מ חלק ג עמוד 446)

כדאמת אב לבניו

לד. הובא לעיל דאגתו ושימת לבו של הרבי לנער מענדל בלאכמן, בן למשפחה לא חב"דית, אשר בראשית שנות הכ"ף החל ללמוד בישיבת "אושען פארקווי". כמסופר לעיל, הוא התאקלם בישיבה היטב, וזכה ליחס טוב מהחברים ומהצוות, בראשות ראש הישיבה הרב יוסף מנחם מענדל טננבוים.

למרות שלימודיו הסדירים היו בסניף "אושען פארקווי", הרי שהוא היה מגיע מעת לעת ל-770, לתפילות ולהתוועדויות הרבי.

כמה שבועות לאחר בואו לישיבה, ניגש אליו הרב טננבוים ואומר לו: הייתי אצל הרבי, והרבי ביקש למסור לך אשר הוא הבחין כי לאחרונה הנך יורד במשקל, וכי הוא משער שסיבת הירידה במשקל היא לפי שאינך אוכל לחם, שכן הנך מבקש לחסוך את הנטילת ידים וברכת המזון בארוחות. הרבי מבקש אפוא שתראה לאכול לחם בארוחות, וכך תעלה בחזרה במשקל.

התברר לרב טננבוים, שאכן הוא ירד במשקל, והיה זה בעקבות שהוא לא אכל לחם, שכן הוא ביקש לחסוך את הנטילת ידיים וברכת המזון... ובכל אלו הבחין הרבי, למרות שהוא לא דיבר עם הרבי כלל בכל אותה תקופה!...

בעקבות דברי הרבי לרב טננבוים, הקפיד הרב טננבוים לוודא אשר הנער בלאכמן יאכל לחם בארוחות, ויעלה בחזרה במשקל...
(שמעתי מאחיו השליח הרב חיים בלאכמן בכינוס השלוחים תשע"ז)

ימין מקרבת

לה. בראשית שנות הלמ"ד, אחד מנכבדי אנ"ש בתל אביב, בתו אשר למדה במוסדות החינוך החב"דיים, סרה מן הדרך הישר. היא פרקה עול תורה ומצוות, יצרה היכרות עם גילה וקבעו ביניהם להינשא.
הדבר גרם להוריה עגמת נפש מרובה. הם ניתקו עם בתם כל קשר, ואף תכננו שלא להגיע לחתונתה.

באותה התקופה, בשנת תשל"א-תשל"ב, היו בני הזוג בחצרות קדשנו. הם מצידם לא העלו כלל עניין כאוב זה בפני הרבי, אולם הרבי מיוזמתו פנה אליהם בעניין ואמר להם, אשר אין זו הדרך לנהוג עם הבת. עליכם להשתתף בחתונתה, ולנהוג עמה מעתה ואילך בדרכי נועם ובדרכי שלום, אמר להם הרבי.

בעקבות דברי הרבי אליהם, שינו ההורים את יחסם לבתם. הם השתתפו בחתונתה, וקירבו את הבת ובעלה אליהם.

ברכות השנים, חזרו והתקרבו בני הזוג ובניהם אשר נולדו להם לשמירת תורה ומצוות בדרך המסורתית. צאצאיהם אף מניחים תפילין, והנם מקורבים אל קהילת חב"ד במקום מגוריהם.

(שמעתי מנכדם של בעלי המעשה, הגר כפר חב"ד)

מיהו חבר אמיתי?

לו. באחד מבתי חב"ד בארצות הברית, ביקש השליח המקומי לקשר את אחד ממקורביו לשמירת תורה ומצוות, והוא חפץ שמקורב זה יסע ויפגש עם הרבי ב'יחידות'. אולם למקורב זה לא אצה הדרך, ואמר לשליח שהדבר לא דחוף לו, ובהזדמנות כאשר יקלע לרגל עסקיו לניו-יורק, הוא יכנס אל הרבי. כעבור זמן הוא אכן הגיע לניו יורק, וידידו השליח תיארם שיכנס אל הרבי ל'יחידות'.

הלה הגיע ל-770 בשעת לילה, המתין שעה ארוכה בין הממתינים הרבים, וכעבור זמן הגיע זמנו להיכנס אל הרבי. בהיכנסו, שאל אותו הרבי, האם אני יכול לסייע לך בברכה או בעניין כלשהו? אך הלה השיב שאין לו בקשה מיוחדת, הוא מסודר בעסקים ובמשפחה, ורק הגיע אל הרבי על פי עצת ידידו, לערוך היכרות עם הרבי ולומר שלום, ותו לא.

אך הרבי הוסיף ושאלו, באם אתה כבר כאן, אולי הנך רוצה לשאול משהו? והלה השיב, שאם כי הוא לא הגיע עם שאלה מסויימת, אולם בזמן ההמתנה הממושכת התעוררה אצלו התמיהה והפליאה הבאה: מדוע כל האנשים הללו באים אל הרבי באמצע הלילה וממתנים שעה ארוכה? מה הם מוצאים ברבי?

הרבי השיב לו: הם מגיעים אלי - שכן אני "חבר טוב" שלהם...

הוסיף ה'מקורב' בפליאה ושאל את הרבי, גם אני חבר טוב וגם לי יש ידידים רבים, ובכל זאת לא ממתנים אצלי חברים רבים באמצע הלילה לשוחח עמי?...

השיב לו הרבי: היודע הנך מה הפירוש להיות "חבר טוב"? חבר טוב הוא כזה שכאשר אתה משוחח עמו - שום דבר בעולם לא קיים עבורך, אלא רק החבר עמו אתה משוחח; האם גם אתה 'חבר' שכזה?...

המקורב הבין אפוא, שהרבי הבהיר לו בתשובה זו לא רק מהי ההגדרה האמיתית של 'חבר', אלא מהו אמיתית עניינו של 'רבי'---

(שמעתי מהרב שאול ווילהלם בכינוס השלוחים תשע"ז)

העיניים של הרבי

לז. בעניין זה, מן העניין לכתוב את הדברים הבאים:

בשנים האחרונות זכיתי במסגרת עבודת הק' בפרוייקט "מפגשים עם הרבי" של מוסד JEM, לפגוש באה"ק מאות אנשים מחוגים שונים אשר סיפרו על פגישותיהם וקשריהם עם הרבי.

ממאות ראיונות ייחודיים אלו, כמעט ולא היה אדם אחד שלא ציין במהלך דבריו על הרושם שלו מ"העיניים של הרבי". איש איש בשפתו, איש איש בסגנונו ובתיאורו, אך ללא יוצא מן הכלל, הם מספרים על "העיניים של הרבי".

תמיד תהיתי למשמעות הדבר, מה פשר עניין פלאי זה אשר כל מי שזכה להיכנס אל הקודש פנימה, מציין בראש ובראשונה את הרושם שלו מה"עיניים של הרבי", ואת זיכרון מראה זה גם יובל שנים לאחר מכן?

עד שבהשגחה פרטית בחודש השביעי לפני כשלוש שנים ראיתי את שיחת הקודש ממעמד "ברכת הבנים" בערב יום הכיפורים תשנ"ב, לפני "כל נדרי".

בין הדברים הרבי דיבר בברכתו הקדושה אודות ההצלחה המופלגה לתלמידי התמימים בלימוד התורה בנגלה ובחסידות (תו"מ התועדויות תשנ"ב חלק א עמוד 66), אשר "מהתורה נמשך גם בעולם - שהגילוי ד"תורה אחת" חודר ונמשך על ידי

ישראל, "גוי אחד - בארץ", בכל העולם, החל מהארץ המיוחדת - "ארץ אשר גו' תמיד עיני ה' אלוקיך בה", ועל ידה נמשך גם בכל העולם".

ובהערה בשולי הגיליון מופיעים הדברים הדברים: "'עיני' דייקא - שעל ידי העיניים מתגלית ומתבטאת, "זאגט זיך ארויס", כל מציאותו של בעל העיניים, ובנידון דידן, המציאות דה' אלוקיך".

הווה אומר, "עיניים" אינם רק "עיניים". הזיכרון והחוויה הרוחנית שנחקקו לנצח בקרב כל אלו שזכו להיכנס ל'יחידות' מה'עיניים של הרבי", הרי זה לפי ש"על ידי העיניים מתגלית ומתבטאת, "זאגט זיך ארויס", כל מציאותו של בעל העיניים!"---

מי מטהר אתכם

לח. מספר הרה"ח ר' לימא מינקוביץ:

באחד הימים בשנת תש"כ הרבי הגיע בשעה מאוד מוקדמת ל-770. איש עדיין לא היה בזאל הקטן ורק הוא היה נוכח. הרבי נכנס לזאל כמחפש אם יש שם מישהו, וכאשר הרבי הבחין בו ניגש אליו ושאל האם יוכל לברר עבורו, באם המקווה שברחוב יוניון יוכל להיפתח עבורו, והוא ענה שמיד יברר.

הרבי נכנס לחדרו, והשאיר את דלת החדר מעט פתוחה.

מינקוביץ ניגש לטלפון הציבורי שהיה בסוף הפרוזדור, לברר את מספר הטלפון של המקווה, אך נשמט מזכרונו איך מבטאים מקווה באנגלית, והוא היה נבוך כיצד עליו לנהוג כעת.

בסוף הוא התעשת, ניגש לדלת החדר של הרבי, והבחין שהיא מעט פתוחה. הרבי הבחין בו וקרא לו להיכנס, ובחיוך אמר לו, מן הסתם אינך יודע איך לבטא "מקוה" באנגלית. הרבי אמר לו כיצד, והוא הלך ובירר את העניין...

(שמעתי מאבי שי')

מלך פורץ גדר

לט. הרבי כידוע היה הולך לטבול במקווה הטהרה אשר ברחוב יוניאן. מקווה זה היה מתופעל על ידי משפחת שפירא, אשר התגוררו בבית שמעל המקווה, אולם המקווה עצמו היה שייך לארגון יהודי מחוגי המודרן-אורטודוקס.

כל פעם כאשר הרבי היה מגיע לטבול, היו מודיעים על כך מהמזכירות קודם לבני הבית. אחד הילדים היה ממתין לרבי בסמוך למקווה, והרבי היה משלם עבור הטבילה.

באחת הפעמים כאשר הרבי הגיע לטבול, הגיעו בפתע ביקורת של הנהלת המקווה. ההורים החלו לחשוש, באם הם ימצאו כי הרבי נמצא במקום באותה עת, שמא הם יפטרו אותם מאחריותם זו, והדבר יפגע בפרנסתם.

אם המשפחה פתחה בשיחה עם אנשי משלחת הביקורת מחוץ למבנה המקווה במטרה לעכבם ככל שניתן, כאשר האבא באותה עת נכנס אל המקווה, וסיפר לרבי על המתרחש בחוץ.

אולם הרבי לא התרגש מן המתרחש, ושאל אותו האם ישנה יציאה נוספת צדדית מן המקווה. למקווה אכן הייתה יציאה אחורית, ואבי המשפחה לא העלה בדעתו כלל להעלות בפני הרבי את אפשרות היציאה משם. אולם הוא השיב בחיוב, והרבי הגיב, נו באם כך אצא משם, והרבי יצא מיד מהיציאה האחורית הצדדית...

(שמעתי מבנם הגה"ח רבי אהרן שפירא, שהיה נוכח באותו מעמד, בעת חנוכת הבית להיכל מנחם בבני ברק, י"א ניסן תשע"ח)

במאמר אחד יכול להבראות

מ. במהלך שנות הלמ"ד, בעת שמסך הברזל היה סגור ומסוגר, נסע הגאון רבי פנחס הירשפרונג ז"ל ממונטריאול לביקור ברוסיה. הרב הירשפרונג כיהן באותה עת כראש ישיבת "תומכי תמימים" במונטריאול, וכאשר סיפר לתלמידיו על נסיעתו הקרובה לרוסיה, אחד מתלמידיו, יבדל"ח הרב אברהם שמואל בוקיעט, הביא לו מאמר מוגה מהרבי שיצא לאור באותה עת, שיקח עמו לרוסיה.

כאשר הוא הגיע לרוסיה ונפגש עם חסידי חב"ד שם, שאלו אותו החסידים, האם הבאת עמך משהו חדש מהרבי? הרב הירשפרונג נזכר שאכן בהשגחה פרטית יש עמו את המאמר שבוקיעט הביא לו לפני הנסיעה, והוא מסר להם את המאמר.

לפליאתו ולהשתאותו, החסידים לקחו את דפי המאמר וגזרו וחילקו את הדפים, כך שכל אחד יזכה לקבל עמוד מן המאמר החדש שהגיע אל מעבר למסך. הדבר הותיר רושם גדול על הרב הירשפרונג.

כעבור זמן הוא נכנס אל הרבי ליחידות וסיפר לרבי את המאורע הנ"ל, בציינו, שמאורע זה נתן לו הבנה מחודשת בדברי המשנה במסכת אבות (פרק ה משנה א) "והלא במאמר אחד יכול להבראות", שעמוד אחד של מאמר מהרבי מחיה מחדש את החסידים...

הרבי נהנה מאוד לשמוע את הסיפור ואת הפירוש המקורי של הרב הירשפרונג... (שמעתי מהרב בוקיעט בהתוועדות כ' חשון תשע"ח בכפר חב"ד)

לאכול כדי להתפלל

מא. מרת חי' קרמר הנה בתו של יו"ר מזכירות הרבי הרב חיים מרדכי אייזיק חדקוב ז"ל.

שנים אחדות לאחר נישואיה, בהיותה אמה צעירה ומטופלת בילדים, התקשרה מרת קרמר יום אחד בשעת בוקר מאוחרת אל משרדו של אביה במזכירות, ותינתה בפני אביה כי עבר עליה בוקר לא קל, ומטרדותיה הנה עד לשעה מאוחרת זו היא לא הספיקה אלא לשתות כוס קפה ולטעום פרוסת עוגה, וכן לא הספיקה להתפלל אלא רק את ברכות השחר בלבד.

אביה אמר לה שהוא יחזור אליה עוד רגעים אחדים.

כעבור דקות ספורות הרב חדקוב התקשר לבתו בחזרה, ואמר לה אשר הוא סיפר את דבריה לרבי, והרבי אמר למסור לה, אשר כוס קפה ועוגה אינם נחשבים כארוחת בוקר, אולם ברכות השחר הרי זה כתפילה שלימה...

(שמעתי מהרה"ח ר' דוב הלפרין מאלעד, ששמע מנינו של הרב חדקוב הגר באלעד)

כיון דנפק מפומי' דרב - א

מב. המשפיע הרה"ח הרב פנחס קארף, נכנס בשנים הראשונות של הנשיאות ליחידות. בין הדברים הוא סיפר לרבי, אשר בהיותו ילד צעיר ברוסיה, הוא חלה והוצרך להתאשפז, והאשפוז היה גם בתקופת חג הפסח, והוא חושש עד היום שמא בתקופת האשפוז בחג הפסח האכילו אותו במאכלים שאינם כשרים לפסח.

הרבי ענה לו, שכיוון שחג הפסח עניינו חג האמונה, אם כן אפוא, כדי לתקן חשש זה, עליו לעסוק בתקופת חג הפסח בלימוד הספר "נר מצווה ותורה אור" - שער האמונה ושער היחוד", לכ"ק אדמו"ר האמצעי.

מאז, במשך יותר משישים שנה, שומר הרב קארף על חוק לימודיו בתקופת הפסח בספר זה. החל מחודשיים ימים לפני הפסח, ועד לחג השבועות, הוא הוגה בכל רגע פנוי ומעיין בספר זה.

[אני ראיתי את הרב קארף בחתונת נכדתו שהתקיימה בכפר חב"ד בר"ח ניסן תשע"ו, אליה הגיע מניו יורק, אשר באמצע שמחת החתונה הוא עיין ממושכות בספר זה. משהתעניינתי על כך נודע לי פשר הדבר].

(שמעתי מחתנו הרב משה מרינובסקי)

כיון דנפק מפומי' דרב - ב

מג. כאשר הרב קארף דיבר עם הרבי באחת היחידויות' שלו אודות עניין עבודת האתכפיא, אשר הוא נוהג באתכפיא כו', אמר לו הרבי שבימינו אין זה הסדר לנהוג בעבודת האתכפיא באותו האופן בו נהגו בדורות קודמים.

הרב קארף ששמע זאת מפי הרבי, הפסיק לנהוג באופן זה, אולם הוא מקפיד על כך שבמאכלים בביתו לא יתנו מלח...

כאשר מגיעים אורחים אל ביתו, אזי מקפידים בבית שלפחות אחד המאכלים המוגשים לסעודה יהיה ללא מלח...

(שמעתי מחתנו הרב משה מרינובסקי)

כיון דנפק מפומי' דרב - ג

מד. הרה"ח ר' לייבל ביסטריצקי ע"ה, היה נוהג אשר בכל ליל שבת קודש, הוא היה הולך לכל שמחות ה"שלוש זכר" שהיו נערכים בשכונת קראון-הייטס,

וזאת גם כאשר השמחות היו נערכים בכתובות מרוחקות, ובמזג אוויר קשה, וכן לאנשים שאינו מכיר כלל, וזאת גם בגיל מבוגר.

כאשר נשאל לפשר הנהגתו זו, סיפר: בהיותו צעיר הוא נכנס ליחידות' וסיפר לרבי, אשר הוא עובד קשה לפרנסתו בחנות הבשר שלו אשר בפלטבוש, ואשר כל יום הוא מגיע מאוחר לביתו, והוא התאונן אפוא בפני הרבי אשר אין לו זמן להשתתף בחתונות ובשמחות של ידידים וכו'.

השיב לו הרבי, אם כי אכן בשמחות אשר נערכות בימי השבוע אינך יכול להשתתף, אולם הנך יכול הרי להשתתף בשמחות ה"שלוש זכר", הנערכות בליל שבת קודש...

מני אז, ראה הרב ביסטריצקי את הדברים כהוראה אליו מהרבי, והיה נוהג כאמור להשתתף בכל שמחות ה"שלוש זכר" בקראון הייטס...

(שמעתי מדודי הרב מענדל דערען, בעת ה"שלוש זכר" לנכדו, בשב"ק וארא תשע"ז)

זכר הברית

מה. באחת מלילות השבת בשנות ה"למ"ד, הכריז הגבאי ב-770 על מסיבות ה"שלוש זכר" שאמורים להתקיים בליל שבת בקראון הייטס. אך כשהגבאי סיים להכריז, המשיך הרבי והוסיף ש"שלוש זכר" נוסף יתקיים בבית פלוני בכתובת זו וזו.

מתברר, שהמדובר היה בביתו של אברך שישב באותה עת בבית האסורים, עקב שהסתבך במסחר בחומרים בלתי חוקיים, ונולד לו בן באותו שבוע. משפחתו לא

הודיעה על כך לגבאים, אולם הרבי שידע על הולדת הבן, הוא שהודיע למתפללים על ה"שלום זכר"...

(שמעתי מהרב פייטל סודקביץ)

עשר בשביל שתתעשר

מו. באחת ההתוועדות ניגש הרה"ח ר' יעקב ליפסקר לרבי בין השיחות, ובישר לרבי אשר נולד לו נכד בשעה טובה, באמרו: דאס איז דער צענסטער אייניקיל בלעה"ר.

הרבי השיב לו בברכת מזל טוב, ואמר: "אייניקלאך ציילט מען ניט" ... [=נכדים לא סופרים...]

(מבנו הרחשד"ב ליפסקר)

ברכה בדבר הסמוי מן העין

מז. כיוצא בזה, בשנת תשמ"ב לערך, בעת חלוקת הלעקאח בהושענא רבא, עבר ר' זלמן יפה ממנצ'סטר, וביקש 'לעקאח' עבור נכדיו, תוך שהוא מפרט אותם במספרם, אחד עבור פלוני וכו'.

אמר לו הרבי שיאמר "נישט" לפני כל מספר, כלומר, לא אחד, לא שתיים וכו'... (מנכדו הרב יוסי לו)

אכלתי ואוכל עוד

מח. בפעם הראשונה אשר הרה"ח הרב חיים הכהן גוטניק ז"ל מאוסטרליה, זכה להשתתף בסעודות ב"בית יוסף", בדירת הרבי הריי"צ, במחיצת הרבי נשיא דורנו, שאל הרב גוטניק את הרבי בתמיהה: הכיצד זה אשר הכהנים בבית המקדש היו יכולים לאכול את בשר הקרבנות? הלא מדובר בזמן קדוש, בעיצומה של העבודה בבית המקדש, במקום קדוש, ובבשר קדשים של קרבנות; כיצד הם יכלו כלל לאכול בשר באותה שעה?

הרבי השיב לו, אשר כנראה הדבר היה קשה לכהנים רק בפעם הראשונה... (שמעתי מדודי הרב מענדל דערען)

כהן שדעתו יפה

מט. באחת הפעמים שהרב חיים הכהן גוטניק ז"ל מאוסטרליה היה ב'יחידות', שאל אותו הרבי:

אתה הלא כהן, תסביר לי אפוא, מה פשר הנוסח שאומרים לאחר ברכת כהנים, "אדיר במרום שוכן בגבורה", ולכאורה יותר מתאים שהנוסח יהיה שונה, "אדיר - בגבורה, שוכן - במרום"??...

הרב גוטניק אמר לרבי, שהלא נוסח זה לא נאמר על ידי הכהנים אלא על ידי הציבור, ואכן הוא אינו אומר את הנוסח הזה...

(שמעתי ממחותננו הרב זאב סלאווין)

מה' יצא הגורל

נ. בראשית שנות המ"ם שהו בתקופה מסויימת ב"בית חיינו" מספר חתנים, ובהם הרה"ח ר' יוסף משה פיזם, לימים השליח בשדרות. באותם ימים היה הנוהג אשר בין החתנים הייתה נערכת הגרלה מי יזכה להניח את החומש על הסטנדר של הרבי, בו הרבי יעיין בקריאת התורה.

הרב פיזם ביקש כחבריו לזכות בגורל פעם אחת לפחות, כדי לחזור לאה"ק לחתונתו עם חומש שהרבי קרא בו. הוא השתתף אפוא שוב ושוב בגורל ולא זכה. גם ביום הקריאה האחרון לפני נסיעתו חזרה לאה"ק הוא לא זכה, וזכה חתן אחר, אשר חתונתו הייתה כעבור ימים ספורים.

הרב פיזם התחנן לחברו החתן שלמרות הזכיה שלו, שיעניק לו את הזכות להניח את החומש על הסטנדר, אך החתן מיאן, באומרו אשר אף הוא טרם זכה לכך, ונותרה עוד הגרלה אחת עד לחתונתו, ובאם הוא יוותר לו כעת, ולא יזכה בהגרלה הבאה, הרי שלא תהיה לו הזכות שהרבי יעיין בחומש שלו.

אולם הרב פיזם הוסיף להפציר בו, וברגע האחרון, רגע לפני שהרבי נכנס לקריאת התורה, וויתר החתן השני על זכותו, והסכים שהרב פיזם יניח את החומש שלו עבור הרבי.

בהגרלה שנערכה ביום הקריאה הבא, ההגרלה האחרונה בה יכל החתן השני להשתתף לפני חתונתו - הוא זכה פעם נוספת...

(שמעתי מבנו הרה"ח ר' אשר פיזם מכפר חב"ד)

מלאכי כבוד

נא. בשנת תשמ"ה, לקראת סיום המחזור הראשון של ג' פרקים לרמב"ם, נסעה בפעם הראשונה משלחת של חסידי חב"ד למצרים, לערוך את הסיום בבתי הכנסת בהם פעל הרמב"ם. במהלך שהותם במצרים, בראשית חודש אייר, זכו חברי המשלחת

למשמר אבטחה כבד של זרועות הבטחון המצריים, שליוו אותם כל מהלך הביקור במצרים.

לאחר מכן, ביקש הרה"ח הרב יוסף העכט רבה של אילת, לשגר מכתב תודה לנשיא מצרים דאז חוסני מובארק, להודות לו על הסיוע ועל האבטחה של קבוצת החסידים. הוא ערך מכתב מכובד בנושא אל הנשיא המצרי, ולפני ששיגר זאת, הוא שלח את המכתב לרבי.

משהגיע המכתב אל הרבי, התקשר המזכיר הרב גרונר אל הרב העכט באמצע הלילה, ואמר לו שהרבי הורה לתקן כמה תיקונים במכתב לפני שליחתו. אחד התיקונים היה, שבמקום שצויין הבעת תודה על משמר האבטחה שתפקידו היה 'לשמור' על קבוצת החסידים, הורה הרבי להחליף זאת במילה שתפקידם היה 'לכבד' את קבוצת החסידים...

[וראה בעניין זה בליקוטי שיחות לפרשת ויצא, חלק כ"ה שיחה ב', מש"פ ויצא תשמ"ג, אשר י"ל לש"פ ויצא תשד"מ (כשנה לפני האירוע האמור), שם מבאר הרבי שהמלאכים שליוו את יעקב אבינו בצאתו מארץ ישראל לחרן, היו מלאכי שמירה, והמלאכים שליוו אותו בשובו מחרן לארץ ישראל היו מלאכי כבוד. ודו"ק].

(שמעתי מהרב העכט בעת סעודת שבע ברכות במשפחתו,
בש"פ ויק"פ תשע"ז בכפר חב"ד)

ואלה שמו"ת

נב. באחד השנים בשנות הלמ"ד, נכנס הרה"ח הרב יוסף העכט ל'יחידות' לקראת יום ההולדת שלו. באותה שנה חל יום ההולדת שלו בערב שבת קודש, והרבי אמר לו בין הדברים:

בנוגע לאמירת שנים מקרא ואחד תרגום, אם כי בדרך כלל ניתן לדחות את אמירתם מערב שבת קודש ליום השבת קודש, אולם כיון שיום ההולדת שלך חל בערב שבת - עליך הפעם להקפיד ולומר שמו"ת ביום ההולדת בערב שבת.

(שמעתי מהרב העכט בעת סעודת שבע ברכות במשפחתו,
בש"פ ויק"פ תשע"ז בכפר חב"ד)

הרצים יצאו דחופים והדת ניתנה

נג. מספר הרה"ג הרב אברהם גערליצקי:

הייתי עד לדברים הבאים, שכן בשעת מעשה עמדתי בסמיכות ליד הרבי.

באחת משנות הכ"ף נסעו כמה בחורים מ-770 לפעילות מבצע פורים ברחבי ניו יורק רבתי. הם חזרו ל-770 לקראת סיום ההתוועדות, והיו מאוכזבים אשר הפסידו כמעט את כל מהלך ההתוועדות.

מנהל הישיבה וי"ר צא"ח המרכזית הרב דוד רסקין שהרגיש באכזבתם, ניגש לרבי ואמר אשר הבחורים היו בפעילות חג הפורים, וכעת הם הגיעו מאוחר.

הרבי הורה לבחורים לומר 'לחיים', והמשיך (הלשון אינו בדיוק): כתוב במגילה (אסתר ד, טו; ח, יד), "הרצים יצאו דחופים בדבר המלך, והדת ניתנה בשושן הבירה", ולכאורה היה צריך להיות כתוב תחילה "הדת ניתנה בשושן הבירה", ולאחר מכן אשר "והרצים יצאו דחופים בדבר המלך"?

והרבי השיב: מכך רואים, שדווקא על ידי ה"רצים" שדעתם הייתה אודות אחיהם שנמצאו מחוץ ל"שושן הבירה", הנה בגללם "הדת ניתנה בשושן הבירה"!!!
(שמעתי בשמו)

להתמסר לענייני הכלל

נד. הרב דוד הולנדר, מראשי הסתדרות הרבנים בארצות הברית, היה חשוך בנים, וידע צרות בחייו. הוא היה מאוד קרוב אל הרבי, והרבי ביצע על ידו שליחויות שונות. פעם אחת בהיותו ביחידות, הוא התאונן בפני הרבי על מצב רוחו, אשר הוא חשוך בנים ומה התכלית בכל זה כו', והרי הוא בנמיכות הרוח.
הרבי אמר לו: תעשה מה שאני עושה, "ווארפט זיך אריין אין ענייני הכלל".
[=השלך את עצמך אל ענייני הכלל].

(שמעתי מר' מענדל קרסיק מכפר חב"ד, ששמע זאת מהרב הולנדר)

גנבא אפום מחתרתא רחמנא קריא

נה. אחד מאנ"ש אשר התקרב לחב"ד והתגורר לימים בכפר חב"ד, נכנס בשנים הראשונות להתקרבותו ל'יחידות'. בהיותו ב'יחידות' הוא התבטא בפני הרבי בין הדברים בתרעומת אשר "כל הדתיים גנבים"...

הרבי הגיב לו: באם אתה נמצא במרפאה, ואתה רואה מטופל יוצא מחדרו של הרופא, כאשר רגלו האחת מגובסת, אתה יכול להביט על כך בשלושה אופנים:

אתה יכול לחשוב שהרופא הנו לא מוצלח, שכן נכנס אליו אדם עם רגל בריאה, ויוצא עם רגל מגובסת; אתה יכול לחשוב שמדובר ברופא ממוצע, שנכנס אליו מטופל

עם רגל חולה, והוא לא הצליח לרפאות אותו; ואתה יכול לחשוב גם, שמדובר ברופא מעולה, שכן נכנס אליו מטופל עם שתי רגליים פגועות, והוא ריפא לו רגל אחת. והנמשל מובן...

(שמעתי מהרב משה לוין)

ירושלים דאמריקה

נו. ה'מגיד' הירושלמי הנודע הרב שלום שבדרון ז"ל, אשר היה מפורסם כבעל השפעה גדול על שומעי לקחו, התקבל אצל הרבי ב'יחידות' ביום ראשון כ"ב סיון תשל"ה. לאחר שובו לאה"ק, באה אליו משלחת של נכבדי החסידים, לקבל את פניו ולשמוע את רשמיו מביקורו אצל הרבי.

בביקור הוא סיפר להם, אשר הרבי תבע ממנו בהיותו ב'יחידות', שהוא יעקור את מקומו לכמה שנים ולהתגורר בארצות הברית תקופה ממושכת, כדי להפעיל את השפעתו על יהדות ארצות הברית, לקרבם לאידישקייט!...

[בקובץ 'התקשרות' גליון תרנז מופיע עוד בעניין זה: כשיצא המגיד הירושלמי ר' שלום שבדרון מה'יחידות' שהתקיימה ביום א', כ"ב בסיון תשל"ה, ונמשכה כ-45 דקות, סירב לספר על תוכנה. מקורביו שנלוו אליו ניאותו לספר רק כי עיקר ה'יחידות' עסקה בנושאים תורניים. בין השאר התעניין הרבי בטעמי ההבדלים שבין ירושלים לתל-אביב בעניין נשיאת-כפיים].

(שמעתי מהרב אברהם ברוך פבזנר, שסיפר לו הרב חנוך גליצנשטיין ז"ל, שהיה בין משתתפי פגישה זו)

כל הזכויות שמורות

נו. בי"ד כסלו תשי"ד, במלאת חצי יובל לנישואי הרבי והרבנית, ישבו חסידים ב-770 והתוועדו, ובראשם הרה"ח ר' בן ציון שמטוב.

במשך הזמן, פרש אחד המתוועדים והלך לביתו, ובדרכו עבר ברחוב קינגסטון. בפינת רחוב פרזידנט הוא פגש ברבנית הצדקנית מרת חנה ע"ה, שהתגוררה במקום, והחסיד שהיה מקורב לבית רבי, סיפר לרבנית כי ב-770 מתוועדים כעת לרגל היום, בראשות הרב שמטוב, והרבנית נהנתה לשמע הדברים.

בינתיים, ב-770 ניגש אחד המסובים, הרב פנחס אלטהויז, לחדרו של הרבי, ודרש שכר שדכנות בשם דודו שדכן בית רבי הרב אליהו חיים אלטהויז, שהרבי יתוועד לרגל היום. ואכן הרבי התוועד משך זמן.

בסיום ההתוועדות הלך הרבי לביתו, כאשר בדרכו עבר דרך בית אמו. כשהרבי פגש באמו, אמרה לו הרבנית בשמחה, שמעתי שר' בענטשע התוועד לרגל היום... השיב לה הרבי: אני התוועדתי והרב שמטוב מקבל את הקרעדיט?... (שמעתי מהרה"ח ר' ישראל שמעון קלמנסון)

כל יהודי ניצוץ משיח

נח. מספר הרה"ח ר' שלום בער לויטין, השליח בסיאטל וושינגטון: באחת השנים בליל יחידות, הגיע ל-770 אדם תמהוני, אשר הודיע שהוא מבקש להיכנס ל'יחידות' לפי שהוא הוא המשיח, ולהוכיח אף יש עמו מסמכים וניירות המעידות על כך שהוא המשיח. הבחורים שנכחו במקום ביקשו לדחות אותו, ואמרו לו שאל הרבי ניתן להיכנס ל'יחידות' רק בסמיכות ליום הולדת. הוא שב אפוא לאחר מכן בסמיכות ליום ההולדת שלו, ונכנס אל הרבי ל'יחידות'. הבחורים שראו זאת היו סקרנים ביותר לראות איך יפול דבר.

כעבור זמן הוא יצא מחדר הרבי כשהוא מרוצה ביותר. הבחורים שהתפלאו על כך שאלו אותו על מה הוא שוחח עם הרבי?

הלה ענה להם, אתם התייחסתם בזילזול לדברי שאני המשיח, אך כשאני אמרתי זאת לרבי, הרבי ביקש לראות את כל הניירות והמסמכים שהבאתי. לאחר שהרבי עיין בהם, הרבי אמר לי, הנך יודע שכדי להיות משיח צריך לשמור שבת, להניח תפילין, לאכול כשר. אם אתה מבקש להיות המשיח - עליך לשמור על מצוות אלו.

אתם לא קיבלתם את דברי, סיים האיש את דבריו, אבל עכשיו אני הולך לעשות את מה שהרבי אמר לי לעשות, אם אני רוצה להיות המשיח... (שמעתי בשם הרב לויטין)

אין 'עצמאי'

נט. הרה"ח הרב טוביה שי' פלס הגיע לראשונה לחצרות קדשנו לקראת חג הסוכות תש"ל, והוא כבן עשרים ואחת. ה'יחידות' הראשונה שזכה לה, הייתה לאחר חודש תשרי. הוא שהה ביחידות זו כחצי שעה, במהלכה הרבי דיבר עמו על שורת עניינים. לפני כניסתו ליחידות הוא העלה על גבי הכתב, כנהוג, את כל קורות חייו עד אז, וכן מספר נושאים עליהם ביקש את עצתו והדרכתו הק' של הרבי.

בחלק המכתב בו הוא סקר את קורות חייו, הוא ציין את הנהגתו בתחומים שונים, ואת גישתו הכללית לחיים, כאשר הוא מציין שהוא נוקט בגישה זו לפי שהוא רואה את עצמו כ"אדם עצמאי".

כאשר הרבי קרא במכתבו שורות אלו, הגיב הרבי: הייתי במקומות שונים בעולם, והרבי החל למנות - הייתי ברוסיה, הייתי ברוסיה הלבנה, בגרמניה, בצרפת, וכעת בניו יורק. באף מקום בעולם לא ראיתי אדם שהוא באמת 'עצמאי'. כל אדם בהכרח שהוא מושפע מסביבתו או מהזולת. ייתכן שהשפעת הזולת או הסביבה עליך היא השפעה ישירה ומודעת, וייתכן שהיא השפעה עקיפה שאינך מודע לכך. אבל בכל מצב, סיים הרבי, אתה לא באמת 'עצמאי', אלא מושפע...

(שמעתי ממנו)

והפר את נדרו

ס. באותו מכתב ציין הרב פלס כי הוא נוהג להתפלל תפילת שחרית בטלית הגם שהוא בחור, כמנהג הספרדים. ואם כי בהיותו ב-770 הוא משתלב במנהג המקום ולא מתפלל בטלית, אך בהיותו במקומות אחרים הוא מתפלל בטלית.

כשהרבי קרא זאת הרבי הגיב, שיראה להתיר נדר זה, ולהתפלל שחרית שלא בטלית.

(שמעתי ממנו)

היכן להתגורר?

סא. באותה יחידות הרבי הנחה אותו, אשר בעתיד עליו לקבוע את דירתו ביישוב אשר התושבים בו הנם יראי שמים לפחות בעשר אחוז יותר מאשר מהמצב הרוחני שלו.

לפועל, לאחר חתונתו, הוא ראה שהרבי מכוון אותו להתגורר בכפר חב"ד, ומכך הסיק שזהו מצבם הרוחני של התושבים...

(שמעתי ממנו)

ב. והריקותי לכם ברכה עד בלי די

בהתוועדות שבת פרשת וירא תש"ל, בסמיכות לבואו של הרב פלס לחצרות קדשנו, קרא הרבי במהלך ההתוועדות לראש הישיבה הרב מרדכי מענטליק ע"ה ואמר לו דבר מה. הרב מענטליק ירד מהבימה וחיפש סביבו עד שמצא את הבחור טוביה פלס, ואמר לו שהרבי הורה לו לומר כעת "לחיים", וכך עשה.

לאחר ההתוועדות ניגש הרב מענטליק אל הרב פלס ואמר לו שמעתה ואילך בכל התוועדות עליו לומר "לחיים" מיד בתחילתה. הרב פלס שאל אותו האם זו הוראה מהרבי עבורו? והרב מענטליק ענה שהוא אינו יכול להשיב על כך.

בשבת הבאה פרשת חיי שרה התקיימה שוב התוועדות, ותיכף כאשר הרבי נכנס הרב פלס אמר מיד "לחיים" לרבי.

באמצע ההתוועדות הסתובב הרבי לרב פלס וסימן לו "נו". הרב פלס לא הבין והגיב לרבי שהוא כבר אמר "לחיים" בהתוועדות. שוב פעם סימן לו הרבי "נו", ושוב הגיב הרב פלס שהוא כבר אמר "לחיים". אז הרבי אמר לו: "זאג נאכאמאל און נאכאמאל" [=אמור עוד הפעם ועוד הפעם].

[מחנתנו הרב נחשון פקטור]

הוראה - לא על דבר המובן מאליו

סג. הרב טוביה פלס היה פועל רבות בענייני אידישקייט עם יהודים מחוגי השמאל הישראלי. פעם אחת עורך דין מסוים שאינו שומר תומ"צ לע"ע, ניגש לר' טוביה וטען בפניו, שהוא עושה יותר ממנו להביא את המשיח. כיון שאמרו חז"ל ש"אין בן דוד בא אלא או בדור שכולו זכאי או בדור שכולו חייב", הרי שהעורך דין פועל בכיוון של "כולו חייב", יותר ממה שר' טוביה פועל בכיוון של "כולו זכאי"...

קשה היה לר' טוביה לכתוב על כך לרבי, אך כשהוא כתב את הדו"ח הקרוב שלו לרבי, הוא הוכרח לכתוב גם את זה.

במענה על דברים אלו, מסר לו יו"ר המזכירות הרב חדקוב את מענה הרבי (תוכן הדברים):

תמסור לעורך דין ש'תורה' היא מלשון 'הוראה'. הוראה לא נותנים על דבר הברור מאליו, אלא על דבר שאני מעצמי לא הייתי עושה.

והרבי המשיך והביא משל: כשקונים מכונית חדשה, אזי מקבלים חוברת ובה יש הוראות אחזקה ותפעול של המכונית, כי האדם מצד עצמו לא היה יודע את הדברים. לעומת זאת לא כתוב בשום מקום שכאשר הרכב מתקלקל צריכים לקחתו למוסך, שכן זה דבר המובן מאליו.

אחר כך הביא מהרבי משל מנייר המונח על השולחן שבכדי להפילו למטה אין צורך במאמץ, ואילו כדי להרים אותו צריך מאמץ. זאת אומרת, שלעלות משהו צריך מאמץ ואילו לרדת לא דורש מאמץ.

ולכן שימסור לו שלא יערב את ענייניו בתורה מלשון הוראה, כי הוא לא עושה שום מאמץ למלא אחרי הוראות התורה.

(שמעתי ממנו)

לעושה נפלאות גדולות לבדו

סד. הרב טוביה פלס עסק שנים רבות בחברה גדולה לניהול חשבונות, כאשר רבים מבין לקוחותיו נימנו על מוסדות וקיבוצי השומר הצעיר, והרב פלס היה מדווח תדיר לרבי על הנעשה בעסקיו אלו.

בתקופה מסויימת הלכו והתרחבו עסקי ניהול החשבונות, וכאשר פנו אליו מקיבוצים נוספים של התק"מ מצפון הארץ שהם רוצים להסתייע בשירותיו, הוא ביקש להשיב להם בשלילה, שכן הדבר היה לעול עבורו.

באותם ימים הוא דיווח לרבי כהרגלו על הנעשה בענייניו, ובין הדברים הוא ציין שקיבוצים אלו מעוניינים לשכור את שירותיו, ובדעתו שלא להיענות להם.

אולם במענה הרבי כתב לו שעליו לקבל את בקשתם ולהיענות להם.

הרב פלס הבין שכוונת הרבי במענה זה הנה כדי לסייע לו בעסקיו, והוא כתב אפוא לרבי, אשר בין כך כל עסקיו מתנהלים עד אז בדרך נס ופלא, ואם כן מה ההכרח לקבל גם התחייבויות אלו?

הרבי השיב לו, מה אכפת לך שהניסים יהיו גדולים עוד יותר?...

(שמעתי ממנו)

התרת נדרים לפני ה"דין נצח"

סה. בשבת זאת חנוכה תשמ"ז היה הרב טוביה פלס בחצרות קדשנו. לפני נסיעתו הוא הודיע לרבי על חזרתו הקרובה לאה"ק והרבי נתן לו שתי שליחויות. האחת, לפעול ענין מסויים עם חבר הכנסת מר אבנר חי שאקי, והשנייה, לערוך "התרת נדרים" על החלטה שלו הקשורה ב"משפט הספרים".

[בתקופת משפט הספרים היה הרב פלס מתענה "תענית שעות" מידי יום (שמעתי

מבני המשפחה. המו"ל)].

הרב פלס חזר לארץ הקודש ביום שני ד' טבת, וראשית הוא מילא את השליחות בנוגע לחבר הכנסת שאקי. למחרת נסע הרב פלס לרב משה יהודה לייב לנדא אב"ד בני ברק לערוך התרת נדרים. הרב לנדא אסף עוד שתי אנשים וערך לר' טוביה התרה.

בדרכו חזרה לכפר חב"ד, שמע הרב פלס את הבשורה טובה ש"דין נצח", והוא קנה תיכף כרטיסי טיסה לו ולזוגתו מרת רבקה תחי', ונסע שוב ל"בית חיינו".

הרב לנדא התפעל ביותר מגילוי הרוח הקודש, שימים אחדים לפני הניצחון במשפט הורה לו הרבי לערוך "התרת נדרים", והרב לנדא עשה מכך "שטורעם" בבני ברק. (שמעתי מבני משפחתו)

סלחתי כדברין

סו. שנה לאחר מכן, כאשר הספרים חזרו ל-770 בב' כסלו תשמ"ח, אמר הרבי את השיחה החריפה הידועה בעקבות כך שהבחורים חיכו מחוץ ל-770 לראות את הספרים החוזרים, ולא למדו באותה עת.

הרב פלס אף הוא נכח באותו מעמד, אולם בעוד שכאשר הרבי החל לדבר כל הבחורים נכנסו תיכף לבית המדרש ללמוד, ר' טוביה היה כמעט היחידי שנותר בחוץ, כדי שלא ייווצר מצב שהרבי מדבר ואין איש.

כאשר הרב פלס חזר לאה"ק הוא חש שעליו לבקש סליחה מהרבי, על שייכתן שבועמדו בחוץ בעת דיבורי הרבי החריפים, הוא גרם לרבי עגמת נפש.

הרבי הקיף בעיגול את המילים "עגמת נפש" שבמכתבו, וכתב: לא ידוע עד"ז כלל. (שמעתי מבני משפחתו)

אתם שלום

סז. באחת הפעמים שר' טוביה פלס הגיע עם משפחתו לרבי, הם נעמדו במבוא הכניסה ל-770 וחיכו לבוא הרבי כדי לראותו.

כשהרבי הגיע, הוא עבר לידם ואמר לר' טוביה "נו". אולם ר' טוביה לא הבין למה הרבי מתכוון. שוב אמר הרבי "נו", ושוב ר' טוביה לא הבין את כוונת הרבי.

פעם שלישית אמר הרבי "נו", ואז ר' טוביה אמר לרבי שהוא מבין שהרבי מעונין שהוא יאמר משהו, אך הוא לא מבין למה הכוונה, והרבי אמר לו "שלום שלום הכל שלום".

ר' טוביה הבין שהרבי מתכוון שיאמר לו "שלום עליכם", הוא אמר אפוא לרבי "שלום עליכם", והרבי השיב לו בשלום.

(שמעתי מבני משפחתו)

שפה משותפת

סח. מנהגו של הרב פלס היה לנסוע לחצרות קדשנו מידי שנה עם בני משפחתו, לקראת ימי חג הגאולה י"ב תמוז.

באחת היחידויות שהיו לרב טוביה פלס עם משפחתו בתקופה זו (היה זה בחודש תמוז תש"מ או תשמ"א), אמר לו הרבי בתחילת היחידות: לאמיר רעדן אין א שפראך וואס מיר ביידע קענען, און ס'איז גרינג פאר אונז פארשטיין איינער דעם צווייטן [=הבה נדבר בשפה ששנינו מכירים, ושבה קל לנו להבין האחד את השני], ואחר כך עבר הרבי מיוזמתו לדבר בעברית, כדי שגם ילדיו של ר' טוביה יבינו את הדברים.

ומציין הרב פלס שמאז דברי הרבי הללו ב'יחידות' הוא מצא שנעשה לו יותר קל לדבר באידיש.

(שמעתי מבני משפחתו)

ונתתי גשמיכם בעתם

סט. פעם אחת כאשר ר' טוביה פלס היה בביתו בכפר חב"ד צלצל הטלפון, ועל הקו היה המזכיר הרה"ח הרב לייבל גרונר. ר' לייבל אמר לר' טוביה שהרבי שואל באם יורד עכשיו גשם בארץ הקודש.

(שמעתי מבני משפחתו)

ברחוב ולא במוסד הסגור

ע. בשכונת פאג"י בה גדל הרה"ח הרב יוסף בלוי ז"ל, גדל נער אשר מגיל צעיר התחיל להסתובב ברחובות. מצבו הלך והתדרדר עד שהיה מזיק לסביבתו, והוריו סבלו ממנו רבות. בהיותו בגיל 14 לערך, ביקשו הוריו להכניסו למוסד סגור שאינו דתי, המיועדים לנערים במצבו.

לקראת תשרי שנת תשכ"ג נסע אחיו של הרב בלוי, יבדל"ח הרב טובי' שי', לחצרות קדשנו, ואם הילד ביקשה מהרב בלוי שישאל את חוות דעתו של הרבי באם להכניס את הבן למוסד סגור.

בהיותו ביחידות שאל הרב בלוי על כך את הרבי, והרבי ענה, כי אין להכניסו למוסד סגור, למרות מצבו בבית ובשכונה. הרבי הסביר, שבהיותו במוסד יהיה משהו שעומד על גביו שיחנכו לא להניח תפילין, ואילו בהסתובבו ברחובות, למרות מצבו הרי בוודאי מפעם לפעם יניח תפילין, ואולי במשך הזמן ישתפר מצבו.

ואכן, לאחר כמה שנים התייצב עמו המצב, הוא הפך לאיש חיובי והחל לעבוד, ולימים נעשה לבעל משפחה שומר תורה ומצוות המתפרנס בכבוד.

(שמעתי מהרב בלוי ז"ל)

דובר שקרים לא יכון לנגד עיני

עא. בעת לימודיו בחצרות קדשנו בשנת הקבוצה תשכ"ג, היה לרב יוסף בלוי ידיד אשר היה מספר סיפורי בדים, וכמעט ולא 'נכשל' בדבר אמת. כל דיבור שלו היה משולב בדברי שקר. מצב זה היה מעיק עליו מעת לעת.

פעם בהיותו ביחידות התאונן הבחור בפני הרבי על מצבו, וביקש ברכה ועצה.

הרבי אמר לו, שעצתו היא שבכל יום הוא יעשה רשימה עם מי הוא דיבר ומה אמר לו, ולמחרת ימצא את אותם אנשים ויאמר לכל אחד מהם, הרי אתה זוכר מה שסיפרתי לך אתמול, דע לך שמה שאמרתי לך אתמול זהו שקר. באם תנהג כך, הורה לו הרבי, הרי בוודאי תתרפא ממצלת השקר.

(שמעתי ממנו)

אדם לעמל יולד

עב. בשנות בחרותו זכה הרב בלוי פעם אחת ללוות את הרבי בדרכו לביתו ברחוב פרזידנט (כפי הנוהג באותם שנים, שכאשר הרבי יצא מ-770 לביתו, היו שני בחורים מלווים את הרבי במרחק של ראייה, עד לבואו לביתו, והיה תור בין הבחורים למילוי משימה זו). תוך כדי הליכתו, עצר יהודי מבוגר בלבוש מודרני את הרבי, נתן לרבי שלום ושוחח עמו מילים ספורות.

לאחר מכן שאלו הבחורים את היהודי המבוגר מי הוא ומה היה בשיחה זו. הוא השיב להם כי בעבר הוא התגורר בשכנות לרבי, ולכן הוא עצר כעת את הרבי ושאלו לשלומו, והרבי שאל אותו בחזרה לשלומו ומה מעשיו כעת. הלה ענה לרבי כי הוא פנסיונר, אז הרבי שאלו בתמיהה: מה הנך עושה עם הכתוב "אדם לעמל יולד"?...

(שמעתי ממנו)

אין עצה ואין תבונה

עג. לאחר שידוכיו של הרב יוסף בלוי ז"ל, סיפרה לו כלתו תבדלח"ט מרת מרים תחי', כי חברתה הכניסה כמה שמות לרבי בשאלה מי המתאים לה לשידוך, והרבי סימן את שמו של אחד התמימים המצויינים. הרב בלוי התבקש אפוא על ידי משפחת החברה להציע לבחור את השידוך, בהיותו אחד מידידיו הקרובים.

כאשר הוא הציע לחברו את השידוך, סירב הבחור לשמוע על כך ונימק זאת בטעמים שונים, ואשר כל העניין לא מתאים לו כלל.

הרב בלוי גילה לו אפוא אשר שמו צויין על ידי הרבי, וכי לעניות דעתו לא יהיה לו כל אפשרות להתחמק מהשידוך. אולם הבחור טען, שזה שהמדוברת הכניסה את שמו אין זה מחייב אותו, והוא אינו מעוניין בשידוך.

העניין התגלגל שנה תמימה, עד שלבחור זה לא הייתה כל הצעה אחרת, והשידוך המדובר יצא לפועל בשעה טובה.

(שמעתי ממנו)

לא היו עבדיך מרגלים

עד. אחד מנכבדי החסידים שעלה לארץ הקודש מאחורי מסך הברזל בראשית שנות ה"למ"ד, נחשד על ידי בא-כח הרבי הרב בנימין גורודצקי אשר הוא מרגל של הסובייטים. בהזדמנות הרב גורודצקי שוחח על כך עם הרבי, והוא אמר שבאשר אותו חסיד נחשד בעיניו כמרגל, הרי שיש לנהוג עמו באופן של "כבדהו וחסדהו".

אמר לו הרבי: וואס קען ער שפיונען, מיינע מאמרים און מיינע שיחות? [=אחרי מה הוא יוכל לרגל, אחרי המאמרים והשיחות שאני אומר?].

הרב גורודצקי אמר לרבי, שהוא חושש שאותו חסיד ינצל את מעמדו הנכבד בכך שהוא קרוב אל הרבי מליובאוויטש, להתקרב אל משרדי ממשלה באה"ק ובכך לרגל ולאסוף מידע חיוני ולהעבירו לסובייטים.

אולם הרבי שלל זאת ולא קיבל את דבריו.

(שמעתי מהרב יוסף בלוי, שהרב גורודצקי סיפר לו זאת)

ואתהלכה ברחבה

עה. הרב גורודצקי סיפר עוד לרב בלוי, אשר כ"ק אדמו"ר הריי"צ אמר לו בעת התחלת פעילותו הציבורית תחת הרבי, שכאשר הוא מגיע לפגישה עם אישים חשובים בענייני הכלל, עליו להתנהג ברחבות.

הרבי אמר לו את הביטוי "תוריד את הקאלאשין בפומבי", כלומר, תוריד את הערדליים כאדם המכבד את עצמו והמכיר בחשיבות עצמו, ולא בביטול.

(שמעתי ממנו)

רע"ק אייגר לפני רש"י

עו. באחת הפעמים שהרב בלוי היה ביחידות עם אחד מבניו שיחיו, אמר לו הרבי, אשר יש מן המלמדים של היום שמתחילים ללמד לתלמידיהם את הגמרא, ולפני שמסבירים לתלמידים את פירוש רש"י, הם כבר מלמדים את קושיית רבי עקיבא אייגר לפני כן...

(שמעתי ממנו)

שהמזכירים לא ידעו

עז. באחת מן היחידויות להן זכה הרב בלוי, הוא שאל את הרבי בקשר להריון זוגתו תחי', אשר הם כתבו לרבי על כך ולא התקבלה ברכתו הק'.

הרבי ענה לו, הלא הנך יודע שהנני מקפיד שלא יודע אודות ההריון עד לחמש חודשים, ולפעמים אינני עונה על הודעה של הריון, שכן ברצוני למנוע את הידיעה על כך אפילו מחברי המזכירות.

(שמעתי ממנו)

בין יוצא פולין ליוצא הונגריה

עח. בשנת תשכ"ג נכנס אל הרבי ליחידות הרה"ח ר' דניאל מיירס מהולנד. לאחר מכן הוא סיפר לרב יוסף בלוי, כי ביחידות הוא שאל את הרבי אם יוכל לסמוך על שוחט מסויים ללא זקן שהתגורר בהולנד.

הרבי ענה לו, שיבדוק את מוצאו של השוחט - אם הוא מפולין, לא יסמוך עליו, אולם אם הוא מהונגריה הוא יכול לסמוך עליו, שכן בהונגריה לא נהגו לדקדק על גידול זקן אולם בפולין נהגו לדקדק בכך, ולכן יוצא פולין שמוריד את הזקן, אין לסמוך על שחיטתו.

(שמעתי ממנו)

לחשוב על '770'

עט. בשנת תש"ל לערך כאשר הרב בלוי חזר לארץ הקודש מחצרות קדשנו, היה עמו בטיסה ר' שמואל אבידור הכהן, שערך באותה עת את הבטאון "פנים אל פנים".

אבידור סיפר לרב בלוי, אשר בהיותו ביחידות הוא ביקש מהרבי שיסכים להגיה את "פנים אל פנים" מידי שבוע. הרבי ענה לו שאין כל צורך בכך, ובאם הוא מעוניין להביע דעה נכונה, אזי כאשר הוא כותב מאמר שיחשוב על '770' (כלומר על הרבי), ואז בוודאי יצליח לכוון.

(שמעתי ממנו)

דולה ומשקה

פ. באחת השנים הראשונות לנשיאות בשנות ה"ד, בעת ההקפות, ביקש הגבאי להגיש ספר לתורה לרבי.

אולם הרבי הגיב (בתוכן), ר' יואל יגיש את הספר תורה, שכן הוא חוזר את השיחות שלי.

(שמעתי מבני הת' מרדכי שי', מה שסיפר הרב שמעון דרוק בהתוועדות בשמחת תורה תשע"ט באוהל הק')

העשירי יהיה קודש

פא. מספר הגה"ח הרב ישראל משה דירנפלד, מגיד שיעור בישיבת "תומכי תמימים" בלוד:

נולדתי בבגליה למשפחת חסידי בעלז, ובהיותי כבן שנתיים עברה משפחתי לשכונת וויליאמסבורג בברוקלין. בצעירותי למדתי עד לבר מצווה שלי, בתלמוד תורה של חסידי בעלז בווייליאמסבורג.

בחורף שנת תשכ"ב, ואני בן 12 שנה, נערכו שיפוצים בתלמוד תורה בו למדנו. אי לכך עברה הכיתה בה למדתי, אשר בחלקם כבר היו לבני מצווה, לשטיבל של חסידי בעלז בשכונת קראון הייטס. השטיבל היה על שדירת איסטערן פארקוויי, בסמיכות לרחוב ניו יורק. מידי יום היינו מתפללים מנחה בשטיבל, כאשר בדרך כלל היה לנו מניין מבין תלמידי הכיתה.

באחד הימים היה חסר לנו עשירי למניין לתפילת מנחה, ויצאתי עם חבריי אל הרחוב לקרוא לעשירי למניין. עבר במקום חסיד חב"ד נכבד בגיל העמידה, וביקשנו ממנו שיכנס להשלים לנו מניין.

החסיד הסכים והצטרף והשלים לנו למניין, ולאחר התפילה יצא את השטיבל והמשיך בדרכו.

רק לאחר מכן נודע לנו שהאברך שהשלים לנו את העשירי למניין היה לא אחר מאשר הרבי! יש להבין שכולנו היינו נערים צעירים שלא הכרנו את הרבי, ולכן לא ידענו במי המדובר.

[כידוע, באותן השנים הרבי והרבנית התגוררו בבניין דירות ברחוב ניו יורק מספר

לימים זכיתי להשתתף במספר התוועדות הקודש של הרבי, ואף להיות ב"יחידות כללית".

(שמעתי מבני הת' שלום דובער שי' שלמד אצלו בישיבה ושמע ממנו, ולאחר מכן שמעתי את כל האמור מפיו)

אין בפרט אלא מה שבכלל

פב. אחד החסידים היה רגיל לכתוב לרבי מכתבים, ולקבל מענות מפורטים על מכתביו. לאחר זמן הוא החל לקבל מענות על מכתביו, באמצעות ה'מכתב כללי פרטי' שהרבי היה שולח מעת לעת, כאשר כפי הסדר במכתבים אלו, בשולי הגליון הרבי היה כותב בכת"ק בקצרה, מענה לחסיד על מכתביו.

משהחסיד החל לקבל מענות באמצעות המכתבים 'כלליים-פרטיים', הוא התאונן בפני הרבי, אשר הוא מרגיש 'ריחוק' מהרבי, שכן הוא הפסיק לקבל מכתבים מפורטים כמקודם.

הרבי הגיב על כך במענה בתוכן: במכתבים הפרטיים - אני כותב לחסיד על העניינים שמעניינים-שנוגעים אליו, ואילו במכתב ה'כללי פרטי' - אני כותב לחסיד על העניינים שמעניינים-שנוגעים אלי...
 (שמעתי מהרה"ח ר' מנחם מענדל גרונר, ששמע מאביו הריל"ג)

אדעתי' דרבי'

פג. היו פעמים שהרבי היה כותב את ה"מכתבים הכלליים" בעצמו, והיו תקופות שהמזכיר הרב מינדל היה כותב בשם הרבי את המכתבים הכלליים.

פעם אחת אירע שהרבי כתב את המכתב כללי, והיה בו קטע עמוק שהיה קשה להבנה. הרב מינדל אמר לרבי, שהקטע כפי שהוא כתוב יהיה קשה להבנה אצל החסידים.

הרבי השיב לו (בתוכן), הגיע הזמן שהחסידים 'ישברו את הראש' כדי להבין את תוכן המכתב כללי.

(שמעתי מהרה"ח ר' מנחם מענדל גרונר, ששמע מהרב מינדל)

אחריות על ביקורים ב-770

פד. מספר הרה"ח הרב משה קוטלרסקי, סגן יו"ר המרכז לענייני חינוך:

באחת השנים בראשית שנות המ"ם, עלתה הצעה להביא ל-770 בימי חול המועד סוכות קבוצה של גבירים נכבדים.

כשהוא העלה את ההצעה בפני יו"ר המזכירות הרב חדקוב, שאל אותו הרב חדקוב, מי לוקח האחריות על כך? כלומר, מי אחראי לכך שביקור הגבירים יעבור בשלום ולא יהיה מזה כל עניין של היפך הכבוד כו'.

אחר כך אמר לו הרב חדקוב שהוא ישוחח עמו בעניין זה בטלפון. כעבור פרק זמן קצר הוא התקשר לרב קוטלרסקי ואמר לו, 'שואלים מי לוקח את האחריות על ביקור הגבירים'?

הרב קוטלרסקי הבין שהרבי נמצא על הקו ומקשיב לדברים, והוא ענה תיכף שהוא לוקח את האחריות על כך, והרבי הגיב, 'א, יא'.

ואכן, כאשר קבוצת הגבירים הגיעו ל-770, הוצמד להם ליווי מתאים, והרבי אף נשא בפניהם שיחת קודש.

(שמעתי ממנו בהתוועדות שנערכה עמו במשרדי וועד בכפר חב"ד, בכ' אדר שני תשע"ו)

זריזן מקדימין

פה. הרה"ח ר' בנימין הכהן לרר מכפר חב"ד, בהיותו תלמיד שיעור ג' בישיבת "תומכי תמימים" בלוד, בשנת תנש"א, היה נוהג לומר מידי יום את שיעור הרמב"ם היומי ג' פרקים, לפני תפילת שחרית, יחד עם שיעורי החת"ת.

הדבר לא נראה למשפיע שלו בישיבה, והמשפיע העיר לו על הנהגה זו, אשר אין זה סדר כך, לומר את שיעור הרמב"ם מוקדם בבוקר לפני התפילה.

הר' לרר כתב על כך לרבי ושאל כיצד עליו להמשיך ולנהוג. הוא זכה למענה הרבי, "ימשיך במנהגו ויבשר טוב".

(שמעתי ממנו)

בן יכבד אב

פו. כשאביו של הרה"ח ר' שמואל חיים שי' פרנקל, הרב ישראל פרנקל ז"ל, הגיע לראשונה אל הרבי לחודש תשרי תשכ"ח, הוא נכנס ל'יחידות' וסיפר לרבי, שכאשר אביו של הרבי כ"ק הגה"ח המקובל רבי לוי יצחק זצ"ל היה במקום גלותו באלמא אטא, הנה הוא היה מעסקני הציבור דאז בסמרקנד, והוא היה מסייע לרבי לוי יצחק במשלוחי מזון וכדומה.

כשהרבי שמע זאת, נעמד מלוא קומתו הק', ואמר לר' ישראל פרנקל בהתרגשות: אזוי? אתם עזרתם לאביו? אגרויסען ישר כח, אגרויסען ישר כח!...

(שמעתי ממנו בווארט של נכדו מהשלוחים לניקולייב הרב ישראל גוטליב, עם בת אחי הרב אליהו)

מחשבות על שידוכין בעת ההקפות

פז. בשנות הלמ"ד הגיע מכפר חב"ד לחצרות קדשנו הבחור אליעזר קרסיק, צאצא למשפחת קרסיק החב"דית המפורסמת.

בהיותו בניו יורק, הוא התמקצע במלאכת החשמל, ובמשך תקופה הוא היה מסדר את כל ענייני החשמל בבית הרבי ברחוב פרזידנט, כל מה שהיו צריכים, תיקונים וסידורים ושונים.

הסדר היה, שבאם הוא היה עוסק למלאכתו בסלון הבית, והרבי היה צריך לעבור דרך הסלון, הוא היה מפסיק את המלאכה לרגעים אחדים ויוצא אל מרפסת הבית, כדי שלא להפריע לרבי בדרכו.

באחת הפעמים כאשר הרבי עבר בסלון הבית והוא יצא אל המרפסת, היה זה אחר חודש תשרי בשנות הלמ"ד, הרבי פנה יחד אתו, ושוחח אתו משך זמן ארוך על כל הנעשה עמו, כאשר במשך כל אותו הזמן המזכיר הרב קרינסקי המתין לרבי ברכב מחוץ לבית.

בין הדברים אמר לו הרבי באותה שיחה, אשר בעת ההקפות בשמחת תורה, הרבי חשב עליו אודות ענייני שידוכין.

(שמעתי מאחינו הרב מענדל קרסיק מכפר חב"ד)

כשעוסקים בשידוכין במרץ - הקב"ה עוזר

פח. ביחידות' שהיתה להרה"ח ר' שלמה ווישצקי ז"ל מכפר חב"ד, לרגל יום הולדתו, הנה כנהוג בימים ההם, הוא הזכיר בפתק שהגיש לרבי כי יש לו התלבטות מה לעשות בחודשי הקיץ הקרובים לבוא (כמדומה שהשאלה היתה האם להדריך בקעמפ שיש בו מיוצאי רוסיה).

באותה שעה הוא היה כבר בחור מבוגר יחסית, וכשהרבי הגיע לענין זה בפתק, הרים הרבי את עיניו הק', הביט בו ושאל: און וואס איז וועגן א שידוך?

כיון שבאותה שעה לא היתה הצעה רצינית על הפרק, ר' שלמה לא ענה על השאלה.

והרבי המשיך ושאל: ס'איז ניטא קיין הצעות? ור' שלמה לא ענה.

והרבי המשיך: דאס הייסט אז ס'איז דא הצעות, אבער ניט הצעות מתאימות? ור' שלמה הנהן.

והרבי המשיך ואמר: אין א שידוך דארף מען טאן, און טאן במרץ, און אז מ'טוט - העלפט דער אויבערשטער. [=בענייני שידוכין צריכים לפעול, ולפעול במרץ, וכאשר פועלים - הקב"ה עוזר].

ובירכו ואחר כך אמר: ובנוגע לימי הקיץ, יבחר בדבר זה שכנראה על ידו יתקרב ענין השידוך. וכך הווה.

(שמעתי מהרב משה מרינובסקי בעת הלוויה של הר' וישצקי, בה' שבט תשע"ז)

הקב"ה יסתדר

פט. הגב' הדסה לוין מניו יורק דאגה אודות שידוך לבנה המבוגר. בהיותה ביחידות בעניין זה, הרבי אמר לה, "דער אויבערשטער האט געפראוועט גרעסערע ניסים פון דעם" ... [=הקב"ה כבר פעל ניסים גדולים מאלו] ואכן, לאחר זמן קצר בנה בא בקשרי השידוכין.

לאחר תקופה קצרה, הגיע אחיה הר' זלמן מרדכי ריבקין, ואף הוא בהיותו ב'יחידות', ביקש מהרבי ברכה לשידוך עבור בתו הבוגרת.

הרבי אמר לו, "מ'דארף זאגן א פאר קאפיטלאך תהילים, און נעמען א שדכן בר פועל".

ואכן, הוא פעל כהוראת הרבי, ובתו השתדכה תוך תקופה קצרה.

(שמעתי מאבי שי' בשם הרב יוסף ריבקין השליח לכרמיאל)

"אזעלכע נארישקייט"

צ. באחת השנים, עול העבודה והעסקנות הציבורית שהיה מוטל על כתפי הרה"ח וכו' הרב יעקב יהודא העכט ע"ה, הלך וגבר, והוא הרגיש שאין ביכולתו להמשיך ולעסוק בכל ענייני העסקנות הללו.

בין הפעולות להן הוא היה אחראי היו פעולות ה"מיטוואך שעה", שעת הלימוד היהודית בימי רביעי בשבוע, בהם תלמידי התמימים מ-770 יוצאים ללמד תלמידים יהודיים אשר למדו בבתי הספר הכלליים בניו יורק, "פאבליק סקול'ס".

משכך, כתב הרב העכט לרבי בפרטיות את כל הסיבות מדוע לדעתו אין הוא יכול להמשיך באחריות זו, ואשר הוא מבקש להסיר ממנו אחריות זו.

כאשר הרבי קיבל את מכתבו של העכט בעניין, הרבי רשם קווי מחיקה על כל השורות במכתבו בהן הוא מבקש לעזוב את תפקידו זה, והקווים נרשמו בחוזק כה רב עד שהנייר בחלקו נחתך, והרבי הוסיף בכתב יד קדשו:

"איך האב נישט קיין צייט ליינען אזעלכע נארישקייט". [=אין לי זמן לקרוא הבלים שכאלו].

(מפי בנו הרב שמעון שי' העכט אשר סיפר זאת ב-770 ביו"ד שבט תשע"ז)

עליון על כל הארץ - גם על פלורידה

צא. אחד ממשפיעי אנ"ש באה"ק, הזדמן לו לנסוע לראשונה למדינת פלורידה במהלך שנות המ"ם, לצורך גיוס כספים למוסד שהוא עמד בראשו.

אולם שהותו בפלורידה והמראות הנאים והמרשימים של המקום פעלו בו חלישות מסויימת, אשר ה"עולם" כן תופס מקום.

מפלורידה הוא עשה את דרכו לבית חיינו, ובהיותו שם ניגנו באחת ההזדמנויות את הניגון על פרקו של הרבי "וידעו כי אתה, שמך ה' לבדך, עליון על כל הארץ", ובעת שניגנו את המילים "עליון על כל הארץ", עודד הרבי את השירה כלפי המשפיע, עד שהוא חש שאכן הקב"ה הוא עליון על כל הארץ - גם על פלורידה...

(שמעתי מידידי המשפיע הרב מיכאל טייב)

עניים צופיות למרחוק

צב. סיפר לי ידידי הרב יוסף יצחק גרינברג, השליח לאלסקה:

בחודש מנחם אב תשע"ו ביקר בבית חב"ד יהודי חסידי מלונדון שבא לבקר באלסקה. שמו מר מגדלוביץ, והוא בעל חנות כובעים בסטמפורד היל. חותנו של מר מגדלוביץ, מר פוקס, היה גר בז'נבה, ועסק במכירת יהלומים.

היה זה בשנים הראשונות לנשיאות, בשנת תשי"ב לערך. מר פוקס נסע לאיטליה לעסקים, ובדרך גנבו לו את כל היהלומים וכן את הארנק עם הכסף, והוא נשאר בחוסר כל. הוא ישב אפוא בתחנת הרכבת באין אונים. לפתע ניגש אליו יהודי חסיד חב"ד מתל אביב (היה זה ככל הנראה הרב משה אשכנזי, או אחד ממשפחת גורארי' שעסק במסחר היהלומים) ומגיש לו ספר, ואומר לו שהרבי מליובאוויטש שלח לו את הספר הזה.

מר פוקס הביט בו בתימהון: איך יתכן שהרבי שלח לי ספר בזמן שהוא אינו מכיר אותי כלל?

החסיד ענה לו שהוא מגיע עכשיו מניו יורק, ובהיותו ביחידות נתן לו הרבי ספר ואמר לו למסור זאת ליהודי הראשון שיפגוש, ואתה היהודי הראשון שפגשתי, ואם

כן הרבי שלח זאת עבורך. תפסיק אפוא לבכות, כי יש לך עכשיו ברכה מהרבי והכל יהיה בסדר.

מר פוקס הגיב, איך הכל יהיה בסדר כשאפילו אין לי כסף לקנות כרטיס לרכבת לנסוע הביתה? החסיד הוציא כסף מכיסו ונתן לו עבור הכרטיס והוצאות הדרך.

מר פוקס היה מספר, שמאז שקיבל את הספר מהרבי הוא רק הלך מעלה מעלה במסחר והיה לעשיר גדול, ואף עמד בקשר עסקי במסחר היהלומים עם החסיד הנ"ל מתל אביב.

עשר נדי שתתרא

צג. עוד סיפר הרב יוסף יצחק גרינברג:

באחד השבתות בקיץ תשע"ו ביקר באלסקה יהודי תושב אפרת שבארה"ק, ושמר מנחם פוגל. אביו היה רב בדרום אפריקה במשך שנים רבות, והיה בידידות עם השד"ר הרב יוסף וויינברג ע"ה שהיה מבקר שם.

בשנת תשכ"ז אביו נסע עם אמו לביקור בניו יורק לכמה שבועות. בוקר אחד אמו מתעוררת ומוצאת שהיא משותקת בחצי גוף ולא יכולה ללכת. לקחו אותה לבית הרפואה, הרופאים עשו את כל הבדיקות, ולא הצליחו למצוא סיבה לשיתוק הפתאומי, וכיצד לרפא אותה.

אביו טלפן להרב וויינברג וביקש שיסדר לו דחוף יחידות עם הרבי. הוא נכנס אל הרבי וסיפר את כל הנעשה, והרבי אמר לו: ראשית, צריך שיהיה לו בטחון בה' יתברך שזוגתו עוד תלך בעתיד; שנית, שיתחיל לתת מעשר לצדקה מכספו.

אביו סיפר לרבי שהיות ואין להם ביטוח באמריקה, הוא כבר הוציא את כל כספו ואף לווה כסף מאחרים כדי לשלם עבור ההוצאות הרפואיות. הרבי הגיב שבעזרת ה' הוא עוד יחזור למצבו הכלכלי ואז שיתחיל לתת מעשר.

והנה, למרות שהרופאים לא הצליחו בשום אופן למצוא הסבר לשיתוק שפקד אותה, הרי שבלי שום סיבה ניכרת לעין, אמו התחילה לשוב לעצמה, ולאחר זמן רב התחילה ללכת עם הליכון, ולאחר כמה שנים עברה ללכת עם מקל הליכה, ומאז הלכה כל חייה על רגליה ורק היתה צריכה מקל לתמיכה.

אביו שמע בקול הרבי והקים קרן צדקה מכספי המעשר שלו, והפך זאת לקרן גמ"ח לנצרכים. מאז אביו היה מגיע לניו יורק בכל שנה והיה תמיד מתקבל ליחידות אצל הרבי. באחת היחידות הרבי התעניין אודות המעשר לצדקה שנותן, וכששמע על הקרן גמ"ח שהקים, הורה לו הרבי שמעתה ואילך יתחיל לתת חומש לצדקה.

שיעור הייחוד והאמונה

צד. בהתוועדות שנערכה ב-770 במוצש"ק כ"ד טבת תשע"ז, סיפר הרה"ח ר' נחמן יוסף טווערסקי את הדברים הבאים, מה שסיפר לו המשפיע הרה"ח הרב מענדל פוטרפס ז"ל:

באחת השנים כאשר הוא היה בטיסה בדרכו לחוג את חודש תשרי בחצרות קדשנו, הוא הכיר ובא בדברים עם סטודנט יהודי אמריקאי שישב לציידו במטוס, ועם נחיתתם הם נפרדו לשלום. כעבור כחודשיים, כאשר ר' מענדל היה בדרכו חזרה לאחר הקודש אחר מסעותיו בשד"רות בערי השדה בארצות הברית, וכפי סדרו היה מגיע שוב לרבי לניו יורק ומשם נוסע ארצה, הנה בהמתינו להיכנס ליחידות אל הרבי - להפתעתו הוא פגש את הסטודנט המוכר אשר גם הוא ממתין בתור להיכנס אחריו אל הרבי.

מספר לו הסטודנט שיש לו שאלה שמטרידה אותו ורצה לשאול את הרבי, והראבי החב"די שעימו הוא בקשר סידר לו יחידות. שואל אותו ר' מענדל, וכמה זמן אתה חושב להיות ביחידות אצל הרבי? אומר הסטודנט, מקסימום חמש דקות, הוא ישאל והרבי יענה.

אמר לו ר' מענדל, אם כן, אולי נחליף ביננו את התור ותיכנס לפני, כי אני בדרך כלל מתעכב משך זמן, כי הרבי שואל ומתעניין בפרטיות בעניינים שונים בשליחותי, וחבל על הזמן שלך כאשר בין כך השעה מאוחרת בלילה. הסטודנט הסכים לכך והם תיאמו את הדבר מול המזכירות.

לפועל, הסטודנט נכנס אל הרבי ומשקצת התמהמה, נכנס המזכיר הרב גרונו לזרוז, אך הרבי סימן לו שיניח לו. הרב גרונו הניח את הדלת פתוחה מעט וקרא לר' מענדל, וכך עמדו שניהם נפעמים מהמחזה שרואים וצופים בשקיקה במראה הבא: הסטודנט יושב מול הרבי כשבידי הרבי כמו בידי הסטודנט ספר תניא, והרבי מלמדו פרק בשער הייחוד והאמונה, במשך כשלושת רבעי השעה!

שיעור תניא של הרב קוק

צה. מספר הגה"ח הרב עזרא שוחט, ראש ישיבת "אור אלחנן - חב"ד" בקליפורניה: בבחרותו הוא למד בארץ הקודש, והיה פועל במסגרת הפצת המעיינות להקים שיעורי חסידות בישיבות שונות.

באותה תקופה, ככל הנראה בשנת תשכ"ה, הוא נכנס ליחידות אצל הרבי. הרבי קרא את כל הפתק שלו, ענה על מה שכתב ושאל, ואז הרבי שאל אותו: האם שאלת את כל מה שרצית לשאול?

הרב שוחט התחיל לחשוב מה עוד הוא היה צריך לשאול שלא שאל. ואז הרבי שאל אותו שוב: האם שאלת את כל מה שרצית לשאול? הוא ניסה לחשוב עוד מה עוד היה צריך לשאול שלא שאל, כי הרי ברור שהרבי שואל כי בוודאי הוא החמיץ משהו.

ואז הרבי שאל אותו פעם שלישית: האם שאלת כל מה שהיית צריך לשאול? כי אם סיימת עם כל העניינים שלך, אני צריך לדבר איתך על העניינים שלי..."

הרב שוחט פרץ בככי ואמר לרבי שהוא רוצה לעשות תשובה. הרבי חייך ואמר לו, נראה שאתה לא רוצה לעשות תשובה מתוך שמחה.

אחר כך הרבי נשען על כסאו לאחור ושאל אותו מה קורה עם הפצת המענינות? הוא לא ידע מה להשיב, שכן באותה תקופה בדיוק כמה מהשיעורים שארגן הפסיקו מסיבות שונות.

הוא סיפר אפוא לרבי איך שניסה לארגן שיעור בישיבת "מרכז הרב" בירושלים: נכנסתי לישיבה והחלטתי לנהוג באופן של "לכתחילה אריבער". הסתובבתי בין הבחורים והתחלתי לשאול אותם אם הם רוצים שיעור בתניא. היה לי כבר רשימה של כחמישים-שישים בחורים שרצו להשתתף בשיעור תניא. פתאום ניגש אלי בחור אחד ושאל אותי אם יש לי אישור מהראש ישיבה הרב צבי יהודה קוק לקיים את השיעור. אמרתי לו שבוודאי יהיה לי אישור. אז הוא שאל אם ביקשתי לפועל אישור מהראש ישיבה ואם כן אם קיבלתי תשובה חיובית.

ניגשתי לרב קוק ושאלתי אותו, בהיות שיש כחמישים-שישים בחורים שרוצים שיעור תניא אבל הם רוצים לדעת אם יש אישור מהישיבה, ועכשיו אני בא לבקש רשות לקיים את השיעור.

הרב קוק התחיל להתווכח איתי האם באמת צריך את השיעור, ולבסוף אחרי כל הטענות שלי, וראה שלא אוותר, אמר שאם כן הוא מוכן שיהיה שיעור אבל הוא ימסור את השיעור! כאן כבר לא ידעתי מה לומר.

כשהרב שוחט סיים לספר כל זאת לרבי, אמר לו הרבי: טוב מאד, הוא הרי היה יכול לומר שבעצם הבחורים ילמדו את הכתבים של אביו הראי"ה קוק, ופה הוא מסכים שצריך ללמוד תניא והוא מוכן ללמד את זה בעצמו. והרבי המשיך שכיון שהתחלת בענין הזה אז אתה צריך לדאוג שאכן הוא באמת ימסור את השיעור.

הרב שוחט לא ידע בדיוק מה עליו לעשות כדי שהשיעור אכן יתקיים. הוא הלך לרב שלמה יוסף זוין שהיה קרוב לחוגי מוסדות הרב קוק, ואמר לו שיש לו שליחות עבורו מהרבי: לדאוג שראש הישיבה הרב קוק ימסור את השיעור תניא בישיבה...

צלם אלוקים שיין לחב"ד

צו. עוד סיפר הרב שוחט:

הייתה תקופה שהיתה לו התכתבות עם בחור מסוים שלמד בישיבה לא חב"דית אודות ענייני חסידות, והוא השיב לו על כמה שאלות. זו הייתה התכתבות של כארבעים מכתבים.

בהזדמנות מסוימת אביו של הרב שוחט ביקר בביתו וראה את המכתבים, ושלח אותם לרבי.

באחד מאותם מכתבים כתב הבחור שראש הישיבה שלו חושד בו שהוא מתקרב לחב"ד, ולכן דרש ממנו שיגלח את זקנו (שכן גידול הזקן היה הסימן שמתקרב לחסידות חב"ד). אביו הוסיף במכתב לרבי שהוא מבקש שלרבי לא תהיה קפידא על אותו ראש ישיבה, והסביר לרבי מהיכן מגיעה אותה בקשה והרקע של הישיבה וכו'. לאחר זמן קצר יחסית קיבל אביו מכתב חזרה ביחד עם כל המכתבים ששלח. במכתב כתב לו הרבי: (הלשון לא מדויק).

"ת"ח ת"ח בעד הקורת רוח. ובנוגע לזקן כמובן אין קפידא ואדרבא דהרי אפילו המנגד מכיר בזה שזקן - צלם אלוקים (וכאגב הרבי ציין שענין זה מוזכר גם בהגר"א) שייכים לחב"ד".

פסיק טעמא בגווייהו

צו. באחת השנים שאל הרב עזרא שוחט את הרבי: בהיות שהוא הבחין בעת עיונו ב"הגדה של פסח" של הרבי, אשר הרבי מדייק גם בפסיקים וכו', האם אכן ניתן לדייק ולהסיק מן הפסיקים.

השיב לו הרבי, אשר אין הוא יכול לדייק ולהסיק מכך, שכן מדפיס ההגדה לא דייק בהעתקת הפסיקים מכתב היד של הרבי...

(שמעתי מידידי הרב זושא גרינברג, בג' תמוז תשע"ז)

שתי המגירות בחדר הרבי

צח. הרה"ח ר' יצחק רוזנצווייג הנו חסיד צאנו המתגורר בירושלים עיה"ק. משך שבע עשרה שנה לאחר חתונתו הם לא נפקדו בזחו"ק. הם שאלו ודרשו ברופאים, ולאחר כל הבדיקות הודיעו להם הרופאים כי בדרך הטבע אין להם סיכוי רח"ל שיזכו לזרעא חי' וקיימא.

למרות תחזית פסימית זו, הם לא התייאשו, והם הגיעו ליחידות אצל הרבי לבקש את ברכתו הק'. ביחידות ברכם הרבי בזחו"ק, ואכן כעבור כשנה הם זכו לחבוק בן זכר, בן יחיד.

כאשר נולד הבן, שלח הרב רוזנצווייג להודיע לרבי כי ברכתו הקדושה התקיימה ונולד להם בן בשעטומ"צ.

כעבור איזה ימים התקשר אליהם המזכיר הריל"ג וביקש למסור, אשר בחדרו הק' של הרבי ישנם שתי מגירות. מגירה אחת ובה מכתבים של בקשות לברכה מחסידים מרחבי תבל, המבקשים ישועה לצרותיהם, ומגירה שניה עם מכתבי הבשורות טובות של החסידים המודיעים על הישועה שזכו לה. המגירה של מכתבי הבקשות היא מגירה מלאה, והמגירה של הבשורות טובות היא יותר ריקה, לפי שלא תמיד זוכרים להודיע על הבשורה טובה, וישר חיילו של הרב רוזנצווייג על ששלח מכתב גם למגירת הבשורות טובות.

יצויין, כי ביום ראשון כ"ו אדר ראשון תשנ"ב, זכו הרב רוזנצווייג לעבור בחלוקת הדולארים יחד עם בנו הבחור אשר נולד מברכת הרבי, ולקבל את ברכתו הקדושה.

(שמעתי מאחינו הרב אשר אייזנבאך,

ולאחר מכן שמעתי זאת ממנו עצמו וכן מבנו)

בורג אחד

צט. באחד מנסיעותיו לחוץ לארץ נסע כ"ק אדמו"ר הרש"ב עם בנו כ"ק אדמו"ר הריי"צ, והרכבת עצרה בוורצבורג שבגרמניה לתחנת ביניים.

[על כללות שהותם של כ"ק אדמו"ר הרש"ב וכ"ק אדמו"ר הריי"צ בוורצבורג שבגרמניה, ראה באריכות בספר "אדמו"רי חב"ד ויהדות גרמניה", עמוד 44 ואילך].

בזמן ההמתנה הלכו אדמו"ר הרש"ב ואדמו"ר הריי"צ, וביקרו במרכז מבקרים של מפעל חדיש לכלי עץ. המפעל היה יחיד במינו, והיה יוצר כלים יפים מעץ מכל הסוגים.

אדמו"ר הרש"ב התבונן בכל התהליך, וראה איך שמכניסים בולי עץ גדולים בצד אחד של המכונה, ובצד השני יוצאים כלים מושלמים. גם היתה שם תערוכה של סוגי הכלים שיצר המכשיר.

בפעם הבאה שהיו בוירצבורג אמר אדמו"ר הרש"ב שהוא רוצה לבקר במקום זה פעם נוספת. אבל הפעם המפעל היה סגור על מנעול ובריח, והחלונות היו סתומים בקרשים.

התברר שבאחד הימים שכחו לסדר בורג אחד במכונות כמו שצריך, וכאשר הפעילו את המכונות, הכל התקלקל, וגם הכלים שהיו בתערוכה נהרסו גם הם.

מכך לקח אדמו"ר הרש"ב הוראה בעבודת ה': "איין שרויפעל! אז ס'איז דא, קען פון א גולם ווערן א כלי, און טאמער ניט, פון אלע כלים ווערן גולמים".

[=בורג אחד! באם הוא קיים, הנה גם מ'גולם' נעשה כלי, ובאם הוא חסר, אזי כל הכלים נעשים גולמים).

שאל אדמו"ר הריי"ץ: ומהו הבורג?

ענה אדמו"ר הרש"ב (התוכן): הרצון להשתפר. [התוכן היה ביקורת עצמית, אולי היה הלשון "צו ווערן אנדערש"]

(שמעתי מר' מענדי אלישביץ, בשם ר' יוסי חזן ממנצ'סטר)

הרבי ימצא הדרך לענות

ק. כידוע מזה שנים נוהג הסדר, אשר ל"שבת סליחות" מגיעה לשבות באוהל הק' קבוצה גדולה של בעלי בתים וגבירים מקורבים מרוסיה, בראשות השליח הראשי ורבה של רוסיה הרב בערל לאזאר. במסגרת ביקור זה, עורכים עבורם סיור ב-770, ספריית אגו"ח, מוסד JEM, מוזיאון צבאות ה', ועוד.

לפני מספר שנים, בעת ביקור הקבוצה במוסד JEM, הם חלפו על פני עמדות העבודה השונות, ובין היתר חלפו על העמדה בה מכינים את מכשירי ה'אייפוד' ומטעינים אותם במראות קודש. אחד מהבעלי בתים הנכבדים בקבוצה, מר א. ממוסקבה, התעניין במיוחד בנעשה בעמדה זו, ואחר שאל האם הוא יוכל לרכוש 'אייפוד' עם כל המראות קודש שניתן להשיג בתרגום לרוסית.

אם כי באותה עת טרם סופק שירות זה, אולם לבקשת אותו גביר הכינו עבורו אייפוד עם מראות הקודש ברוסית, והוא שילם על כך. הרב לאזאר, שהיה עד

להתרחשות זו, התפלא מאוד, שכן הוא הכיר היטב את הגביר, וידע שמצד מצבו באותה עת באידישקייט, הוא היה רחוק מעניינים אלו, אך הוא שתק ולא אמר מאומה.

כעבור חודשים אחדים, הרב לאזאר עולה על טיסה במוסקבה, והנה להפתעתו ולהשתאותו הרבה, הוא רואה אשר במטוס יושב גם גביר זה, ומנצל את השהות בטיסה לצפייה במראות הקודש מהרבי בשפה הרוסית אשר ב'אייפוד'!...

הרב לאזאר ניגש אליו אפוא ושאלו לפשר הדברים, והגביר סיפר: אכן, כשהוא קנה את ה'אייפוד' בשעתו, לא היה לו בכך עניין מיוחד, והיה זה כגחמה של רגע. אולם לאחר זמן הוא אמר לעצמו, אם כבר קניתי זאת ושילמתי במיטב כספי, נראה מה יש במכשיר.

הוא בדק כה וכה, והנה בהשגחה פרטית הוא צפה בתוכנית "עין בעין" אשר במגזין השבועי "תורת חיים", בה רואים את הגביר מר דוד מינץ עובר לפני הרבי בחלוקת הדולארים. בקטע אחד רואים אותו עובר ומבקש מהרבי ברכה לעסק כל שהוא, והרבי מורה לו שלא לעשות עסק זה, ובקטע נוסף, כשנה לאחר מכן, הוא נראה עובר שוב בחלוקת הדולארים, ומודה לרבי על עצתו זו שמנעה ממנו הפסד כספי גדול.

מספר אפוא הגביר לרב לאזאר, שבאותו זמן בו הוא צפה בקטע זה, גם הוא התלבט באשר לעסקה גדולה אם לעשותה או לא, ולא ידע את אשר לפניו. כאשר הוא צפה בקטע זה בו הרבי מורה למינץ שלא לעשות את העסק, הוא ראה בכך גם מענה עבורו. הוא משך ידיו אפוא מעסק זה, וכעבור זמן קצר נוכח לראות שבכך הוא ניצל מנזק כספי גדול.

ראיתי אפוא, מספר הגביר, שהרבי מכוון את דרכי על ידי המראות קודש, ומאז אני צופה בכך כל אימת שמתאפשר לי...

הרב לאזאר שמע את הדברים בהשתאות רבה, שכן הוא לא שיער עד אותו זמן, את גודל ההשפעה של הרבי על גביר זה, ושמר את הדברים בליבו.

כעבור משך זמן, הגיע הרב לאזאר לביקור בארץ הקודש, ובמהלך הביקור הוא פגש בנגיד החסידי ר' לוי לבייב, נשיא איגוד הקהילות בחבר העמים. ר' לוי שאל את הרב לאזאר לנעשה עמו ועם פעולותיו, והרב לאזאר, ביודעו את ההיכרות שיש לר' לוי עם הגביר האמור, סיפר את כל הסיפור לר' לוי, בידעו כי הדבר יגרום לר' לוי לשמחה על כך שמכרו הגביר א. מתקרב עוד לרבי ולליובאוויטש.

כאשר ר' לוי שמע את הסיפור מהרב לאזאר, נענה ואמר שגם הוא עצמו נמצא כעת בסיטואציה זו, אשר הוא ניצב בפני עסקת ענק שהוא מתלבט רבות אם לבצעה או

לא; עתה, כאשר הוא שומע את ההשגחה פרטית שאירעה עם ידידו הגביר ממוסקבה בעסקיו, בעקבות דברי הרבי עשרים וחמש שנה קודם לכך לדוד מינץ - הוא רואה בכך גם הדרכה והוראה עבורו שלא לעשות עסקה זו!...

וסיים הרב לאזאר, אכן, הרבי ימצא את הדרך לענות!...

(שמעתי ממנו בהתוועדות "שבע ברכות" לבנו אחיינו השליח לקרים הרב יחזקאל לאזאר, בש"פ ויקרא תשע"ו, ב"בית רבינו 770" רמת שלמה)